Things endure in human affairs when they are made not of pride and power, but of humility and the love of truth.
—Walter Lippman

OPINION

Founded by Mahatma Gandhi in 1903. Former Editor: Manilal Gandhi—1918-1956.

No. 7—Vol. LVII. Friday, 20th February, 1959 REGISTERED AT THE G.P.O. AS A NEWSPAPER. Price: FOUR PENCE

Azad Memoirs Allege Nehru's Blunders Brought Partition

(From Our Own Correspondent)

MAULANA ABUL KALAM AZAD has, in the first volume of his autobiography "India Wins Freedom," expressed with "deepest regrets" the view that but for two mistakes by Mr. Nehru, "one of my dearest friends," the tragedy of partition might well have been averted.

Mr. Nehru's fondness for abstract theory, "he says, helped the Muslim League in 1937 to get a new lease of life. Again in 1946 Mr. Nehru enabled Mr. Jinnah to back upon the mutually-accepted Cabinet Mission Plan and start a fresh offensive which ultimately led to Pakistan.

Partition, which "the people of India had not accepted," might also have been avoided if Mr. Attlee (and later Lord Mountbatten) had accepted Lord Wavell's and his own fervent plea in 1946 that the solution of the Indian problem be deferred for a year or two to save the country's unity.

"India Wins Freedom," which has been published by Orient Longman's gives the gripping inner story of partition. It has been prepared in English by Mr. Humayun Kabir on the basis of his conversation with the Maulana. The book, says Mr. Kabir in the preface, "represents the texts as finally approved by the Maulana.

Some thirty pages of the complete text, which are expected to make even more sensational reading, today lie deposited in a sealed cover in the National Library and, according to the Maulana's decision will be released later, as these deal with "incidents and reflections mainly of a personal character."

First Mistake

The first mistake, the book vividly relates, occurred in 1937 after the general election to the Provincial assemblies. In the election the Muslim League had suffered a great set-back throughout the country except in Bombay and U.P.

The Muslim League was agreeable to joining a coalition Government in U.P. provided two of its leaders, Mr. Khaliquazzaman and Nawab Ismail Khan were taken in. The two even signed (through the Maulana's good offices) a note pledging to accept the Congress programme. But to his "great regret," the Maulana found that Mr. Nehru later wrote to the Muslim League that since it had only six members elected on its ticket, he

(Continued on page 64)

Moslem Leader Does Not Think Azad Memoirs Tell Whole Story

(From Our Own Correspondent)

THE publication of Maulana Azad's autobiography has provoked a denial from Chaudhary Khaliquzzaman, former Muslim League leader who, with Nawab Ismail Khan, was said to have signed a note pledging themselves to accept the Congress programme after the general election in 1937 as a preliminary step towards the proposed formation of a Congress-League coalition in Uttar-Pradesh.

Chaudhary Khaliquzzaman said in the statement that if Nawab Ismail Khan and he had "accepted the Congress pledge there was no question of fight."

He did not comment on the reference to the role of the late Mr. Liaquat Ali Khan as Finance Minister in the interim Goverment formed by Mr. Nehru in 1946. But referring to the late Sardar Patel, he said "He wanted to retain the Home Ministry only to give the blood-bath to his opponents."

Chaudhary Khaliquzzaman said the "task of dealing with Hindu-Muslim relations undertaken by Professor Humayun Kabir is

(Continued on page 63)

Huxley Calls For Cheap Contraceptive

NEW DELHI, Sunday,

BRITISH scientist Sir Julian Huxley, today called for international research to develop a cheap and satisfactory contraceptive to be taken by mouth to check the rapid increase in the world's population.

Speaking at the Sixth International Conference on Planned Parenthood which is being held here, Sir Julian predicted that the world's population was likely to increase by 50,000,000 this year and would rise to 5,500,000,000 by the year 2,000 from an estimated 2,860,500,000 at the end of 1958.

He said already two-thirds of the world's people were under-nourished. Deforestation and soil erosion had reduced the possibilities of raising agricultural production, and water supplies

(Continued on page 63)

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

OPINION

FRIDAY. 20TH FEBRUARY 1959

The Split In The ANC

EVERY democrat regrets the fact that the differences which have been developing in the ANC have at last led to an open split and that within the next few weeks a new organisation will come into being with, possibly, a somewhat different approach to the race problem.

We say "somewhat different" advisedly. The cleavage in the ANC is basically over the race question and the attitude to take to the doctrine of multi-racialism. The January issue of "Race Relations News" defines multi-racialism in the following clear terms:

"South Africa is a multi-racial society, that is, a plural society in which there are included in the same State population groups, based on racial divisions, such groups being of significant, actual or potential political power."

The leaders of the African National Congress publicly accept the doctrine of multi-racialism. Their Africanist critics charge that the acceptance of race as a factor of political significance means that when South Africa is free the privileged sections will be placed in positions of unfair advantage over the less privileged; that this process of racial ganging-up against the less privileged will give the African the form of liberty and political power and withhold their substance from him. That, they say, will start the racial fight all over again, in a new form and on a different plane. They argue, with some show of justification, that they are in no mood to be wandering in the politico-racial wilderness indefinitely.

Unbiassed

To any unbiassed observer the difference of opinion here is a genuine and fundamental one. The Africanists, in spite of their highly emotional and rather woolly style of expressing themselves, basically see the problem from the perspective of a non-racial democracy as opposed to a State in which race will continue to be of political and, possibly, economic significance.

In these circumstances what is needed is a type of statesmanship which has not been forthcoming from either of the warring sides. A type which will treat both viewpoints as legitimate at the moment but which will, while doing this, seek to discover areas of agreement in the standpoints of the two organisations and seek to use these as bases for a broader regrouping of forces against apartheid.

The ANC will have to be democratic enough to learn to respect the viewpoint of the Africanists and the latter, for their part, will have to desist from reacting negatively to everything that the ANC does. Both organisations will have to learn to treat each other as equals. And when that is done, it will be possible to discover a formula, acceptable to both as equals, which could enable them to co operate in a massive onslaught against apartheid.

Congress Movement

Against this background it will be seen that the period of bitter recrimination, now that the Africanists have been forced to hive off in protest against multi-racialism, comes to and end The ANC will be free to consolidate its own organisational strength while the Africanists will have plenty of time to build themselves into a new force in the land unhampered by the Congress Movement. We are entering a new era in African politics when the African is already providing that quality of leadership which presents the real issues at stake in the clearest possible terms before South Africa. From this perspective the split, while regrettable from the narrowly tactical angle, could very well turn out to be a political blessing in disguise.

In a situation like this, the really big thing to do is not to waste time shedding unrealistic tear over a unity that could never have been real where the political consciousness of the African was awakened, but to concentrate on the greater end in view—namely, building on more solid foundations, now that the issues are more clearly defined, to move events speedily in the direction of making South Africa a democracy.

Predikant Attacks U.S. Press

CAPE TOWN.

THE Vice-Chancellor of the University of Stellenbosch, the Rev. J. S. Gericke, attacked the United States Press. He accused it of "painting a dark and untrue picture of South Africa."

Mr. Gericke has just been on a tour of the United States. A reply to his allegations was given by Mr. Alfred Friendly, managing editor of the "Washington Post" who is in Cape Town.

Mr. Gericke said a liberalism "exaggerated to the point of sentimental immaturity" — was one of the reasons why America frowned on the Union.

Mr. Friendly said it was an unfair attack on the motives of the United States to suggest that Americans were "behaving as friends of the non-Whites simply to help the march of Communism.

"We believe we have to be friendly with everybody, not only to stop Communism, but because we must try and live with our neighbours.".

More Reason

Mr. Gericke told a Chartered Institute of Secretaries luncheon that "very false and sensational information" was one of the reasons why America "frowned" when she looked towards South Africa.

"If people complain about the Press in South Africa, they will have more reason to complain if they visit America. We do not realise to what extent the Press in America is painting a dark and untrue picture of South Africa."

"It would take steel in our blood, some sound thinking and a sound policy to convince the world outside that the Union is trying to solve her big problems."

Opposite Course

Mr. Friendly said the United States had set a course that ran in the opposite direction to that of the South African Government. It would be strange for him to think Americans wrong and the South African Government right.

"Obviously, the situations are not parallel. But even so, it is only natural that we should relate things we see in terms of our own experiences."

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

Comment On Men And Events

The Accra Conference—VI

The Great Volcano

By JORDAN K. NGUBANE

I HAVE at least hinted at the fact that the conference was not interested in the problem of alignment with either the West or the East. It concerned itself with three basic issues: the unity of the African people; the liberation of Africa and the methods to use these goals with the minimum of delay. America and Russia could have been of significance only to the extent to which they accelerated movement in the direction of the goals the conference had set itself.

There was complete unanimity on the first two goals and very sharp differences on the third. Some delegates wanted force accepted as the only decisive argument in the fight against the imperialists. In broad terms, this viewpoint received its strongest support from North Africa. The others insisted on adhering to non-violent methods. Dr. Nkrumah and Mr. Tom Mboya together with those from Southern Africa, favoured this line of approach.

On the issue of unity the conference did not wish to lay down a single basis to which all would have to conform. It realised frankly that while in some areas freedom would mean the transferring of political power to the Africans, in others it would mean the extension of the area of liberty; that is, breaking down the colour bar.

Race War

Nobody must be in any doubt about the mood of the conference here. There was intense and uncompromising hostility to imperialism and all its manifestations like apartheid and the colour bar. I got the feeling that the mood of the rest of Africa against Apartheid, for example, is such that if the men who guide South Africa's destiny are not removed from power within the shortest time possible, the danger will become increasingly real of a race war in Africa.

The peoples of the continent feel that apartheid is a personal insult to them and constitutes a threat to their liberty. For this reason, White South Africa is an enemy country.

At the same time I noticed that in spite of the great hatred for imperialism apartheid, the conference was not anti-White or exclusive, racially. Some of the delegates from the North were indistinguishable from the White men, in so far as I was concerned. Shy and quietly spoken Mr. T. Slim of Tunisia, for example, would pass for a European any time in South Africa. The Arabs took the view that they were Africans. There were Europeans too, who were official delegates. It was interesting to note that we, South Africans, were the only delegates who were wholly non racial.

Non-Racial

I got the impression that the main trend of opinion in the conference was in the direction of preferring non-racial as against multi-racial democracies. But as I have said, the conference was not going to lay down the law for anybody.

A heartening aspect of the conference was that I found the delegates most keenly interested in South Africa's problems. I met and talked to nearly all the leaders of delegations. Dr. Banda, for instance, told me that he is not anti-Indian. I asked him to explain his outbursts against the Indians just before the Accra conference. He said the Indians had made good financially in Nyasaland and had the bad habit of sending their profits to India instead of ploughing them back to develop the country that had treated them so well. Secondly, they treated the African with contempt. He wanted everybody in Nyasaland to treat the Nyasa with respect and dignity. When I left him, I was feeling within me that he has a monumental capacity for making himself misunderstood.

Mr. Tom Mboya is a young trade unionist from Kenya who explodes most of the racial theories which have been propounded against us. In spite of his age, he is a very able political administrator. It required a lot of courage, tact, foresight and strong powers of leadership to steer a conference like the one under review. Very often, there were sharp differences of opinion and tempers were inflamed, as much, I thought; by the issues under discussion, as by the intense tropical heat. After all the strains and stresses, the delegates left the conference feeling that they had done a very fine job. I think Tom deserves much of the credit for giving them this feeling.

Conference Message

Finally, I left the conference feeling strongly that the most important message for us which I could bring back from the debates and the decisions of the Accra assembly as well as from conversations with leaders of thought in Nigeria and Ghana was that Pan-Africanism is creating a new world within which we shall be free to make the best possible use of our lives, regardless of race.

I was feeling that the first essential step in that direction is a new form of unity among those who oppose apartheid and race oppression in the Union. We need to abandon old-fashioned ideas of ganging-up against certain, racial groups and concentrate on a front which would bring apartheid crashing to the ground within the shortest time possible.

In such a front we would bring in the Churches, the trade unions, the political organisations, the women's groups and very many other. Our basis would necessarily have to be a broad one which would ensure maximum unity during the period when we would be marching against apartheid.

Principles

We could work on two principles: the non violent overthrow of apartheid and the establishment of a non racial democracy. I think the time is now ripe for that sort of thing to be launched.

Africans Boycott Kenya Elections

ONLY European elected members attended the new session of Kenya's Legislative Council in Nairobi, because of a boycott by both Africans and Indians.

The 13 African elected members decided on January 28 to boycott the Council from the start of the new session in support of their campaign for constitutional changes.

Last Sunday, Mr. A J. Pandya decided to join the three other Indian members in refusing to take part in the Council's work until constitutional demands are met.

Opposition Labour members of the British House of Commons urged the Government last week to arrange a round table conference of European, African, Indian and other Asian leaders in Kenya to resolve the dangerous and explosive situation there.

Replying to Labour questions on this issue, Mr Julian Amery, Colonial Under Secretary, said the Government had already made it clear it "was prepared to consider informal conversations and if these should open up the prospect of success, we do not exclude the possibility of further conversations [illegible]

Moslem Leader Does Not Think Azad Memoirs Tell Whole Story

(Continued from front page)

very dangerous, based as his narrative is on talks and conversations which he had with Maulana Azad. If the autobiography, as written by the Maulana himself in Urdu, had been translated by Professor Kabir, there would be a lot of material worthy of study, but if, on the other hand, it only represents the texts as approved by him, then there is great room for confusion and error."

The former Muslim League leader added: "I have no intention to speak out on any of these subjects as my own book, containing the history of all Muslim movements bearing on the freedom fight, including Hindu-Muslim relations since the begining of the twentieth century, deals with them.

"Many histories from the Congress side have been written and Professor Kabir's is the latest. So far, no authentic version of the Muslim case by one who has been through the thick and thin of these movements has seen the light of day. God willing, I shall give an accurate a picture of Hindu Muslim relations as possible."

Huxley Calls For Cheap Contraceptive

(Continued from front page)

were proving inadequate in many areas.

Sir Julian said efficient birth control methods were required to counterbalance lower death rates. India faced political and social disaster if it failed to solve its population problem, he added.

The head of the atomic energy division of the Indian Ministry of Natural Resources and Science, Dr. Homi J. Bhabha, said India's population problem could be solved immediately if a substance could be developed which, when added to food, "will not prevent conception but will reduce the probability of conception by about 30 per cent."
—Sapa-Reuter.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

Azad Memoirs Allege Nehru's Blunders Brought Partition

(Continued from front page)

could not possibly give them two seats on the Cabinet. Not unexpectedly the League expressed regret at their inability to join the Government.

This was most unfortunate...if the U.P League's offer of co-operation had been accepted, the League would, for all practical purposes, have merged in the Congress......Jawaharlal's action gave the League a new lease of life......Mr. Jinnah took full advantage.....:"

The acceptance in 1946 of the Cabinet Mission Plan by both the Congress and the league, says the Maulana, was a "glorious event" in the history of the freedom movement. "We rejoiced but we did not then know that our joy was premature and bitter disappointment awaited us."

Second Blunder

The second mistake oy Mr. Nehru occurred in 1946 when, on assuming Congress Presidentship, he held a press conference in Bombay on July 10 "one of those unfortunate events which changed the course of history."

Asked by newsmen, if the Congress had accepted the Cabinet Mission Plan in toto, Mr. Nehru replied the Congress would enter the Constituent Assembly "completely unfettered by agreements and free to meet all situations as they arise.... .the Congress was free to modify the plan as it thought best......"

Commenting on this, Maulana Azad says, Jawaharlal's statement was wrong. It was not correct to say that the Congress was "free to modify the Plan as it pleased." A statement which in normal circumstances might have "passed almost unnoticed" set in train, in the prevailing atmosphere of suspicion and hatred, "a most unfortunate series of consequences,' which eventually led to the rejection of the Cabinet Mission Plan by the Muslim League.

The drift towards partition was, thereafter accelerated by what the Maulana describes as a "great blunder" by the Congress in handing over the Finance Portfolio in the interim Cabinet to the League because of Sardar Patel's "anxiety to retain the Home Department.

Paralysed Government

With its representative in charge of Finance, the League virtually paralysed the Central Government. Whatever proposal Congress members made was rejected or modified beyond recognition by Mr. Liaquat Ali Khan with the help of Ghaudhary Mohamed Ali, then of the Finance Department and later a Prime Minister of Pakistan.

The Sardar found that though he was the Home Member he could not create so much as the post of a "chaprasi" without Mr. Liaquat Ali's concurrence. All this infuriated him was responsible for his being the first man to accept Lord Mountbatten's partition plan.

The Maulana records that, "as soon as Sardar had been convinced, Lord Mountbatten turned his attention to Jawaharlal. Jawaharlal first reacted violently but within a month of Lord Mountbatten's arrival in India, Jawaharlal, the firm opponent of partition had become, if not supporter, at least acquiesent towards the idea."

"The argument of Sardar Patel, he adds, "must have had some effect, but could not have been decisive. Jawaharlal was also greatly impressed by Lord Mountbatten, but perhaps even greater was the influence of Lady Mountbatten......she is not only extremely intelligent. but has a most attractive and friendly temperament......"

Wrong Advice

Another person, who, according to Maulana, also perhaps influenced Mr. Nehru on this question was Mr. Krishna Menon. But he adds: "Krishna Menon often gave him (Nehru) wrong advice......Sardar Patel and I did not always see eye to eye but we were agreed in judgment about him."

The Maulana then recalls how Gandhiji (my only hope at that time) first said that partition could be accepted "over my dead body" and later succumbed to Sardar Patel's arguments and Lord Mountbatten's in favour of partition "In despondency I said at last: "If even you have now adopted the views, I see no hope of saving India from catastrophe ' "

Gandhiji did not reply to the Maulana's comments but said that he had already suggested that Mr Jinnah should be asked to form the Government. "Unfortunately," both Mr. Nehru and Sardar Patel opposed it. In fact they forced Gandhiji to withdraw the suggestion. And Gandhiji thought partition was inevitable.

The Maulana refers to the historic statement of June 3, 1947, as the end of all hopes for preserving the unity of India. The Maulana then "came to the painful conclusion that the action was governed more by considerations of British than the Indian interests. If a united India had become free, according to the Cabinet Mission Plan, there was little chance that Britain could retain her position in the economic and industrial life of India. The partition of India in which the Muslim majority provinces formed a separate and independent state would, on the other hand, give Britain a foothold in India, with a British base in Pakistan, India would have to pay far greater attention to British interests than she might otherwise do."

Rivers Of Blood

Even after partition became a distinct possibility, the Maulana wished to keep the army outside politics and ensure its discipline and neutrality. He, therefore pressed, for a unified command for a period of transition. The Maulana was firmly convinced that if the army had remained unified, we would have avoided the rivers of blood which flowed immediately after partition.

Referring to the opposition of his colleagues to the unified command in the context of partition, the Maulana says, "What surprises me most was the opposition of Dr. Rajendra Prasad. He was a pacifist and wedded to non-violence."

The Maulana who fought against partition to the end, regarded communal clashes and differences "as a transient phase in Indian life." He held to the last that they would disappear when she administered her own affairs. Once India attains her destiny, the Maulana was certain, "she would face the problems of modern life from a modern point of view. Differences would not persist, but they will be economic, not communal."

In conclusion, Maulana Azad says, "some people hold that what has happened was inevitable. Others equally strongly believe that what has happened is wrong and could have been avoided. We cannot say today which reading is correct. History alone will decide whether we have acted wisely and correctly in accepting partition."

Azad Memoirs: Nehru Says Choice Was "Very Difficult"

(From Our Own Correspondent)

MAULANA AZAD'S recently published autobiography in which he has criticised some of Mr. Nehru's actions in relation to the decision of the partition of the country was the subject of a large number of questions at a recent press conference.

Mr. Nehru recalled the various steps that ultimately led to the Congress agreeing to partition and expressed the opinion at the end that the late Maulana thought "too much in individual terms, sometimes and not in terms of historical forces at work "

Mr. Nehru said there was an "overwhelming sense of conflict and disruption" during the interim government days by "pulls in different directions" by the Muslim League. It was felt that "even if some arrangement could be arrived at to prevent partition this conflict and disruption would continue and might come in the way of any marked progress in economic or another planning later. Secondly, it would have left the Federal Government so weak with powers transferred to its various Constituent units that it would not able to act properly or take any effective measures. These were the real reasons which ultimately induced us to agree. It was a very very difficult choice."

Mr Nehru had seen the book in manuscript form though he had not seen it since its publication. Mr. Humayun Kabir, Union Minister for scientific and cultural affairs, publisher of the book, Mr. Kabir had told Mr. Nehru that he did not like the publication of some passages in the book.

Mr. Nehru: "I did not like suppression of anything that the Maulana Saheb wanted to be published Clearly, I did not like some passages in it too, in the sense of publication but I advised Mr. Kabir, 'You should publish the thing as the Maulana would have liked it to be published. Neither you nor I have the right to come in the way of that.' It is true that some passages may not be liked by people. They are critical. But, we must face these things; we must not get worried about frank expressions of opinions. In fact I exercised certain pressure on him (Mr. Kabir) that it should not be changed Mr. Kabir was not responsible. I am more responsible."

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

Soviet Scientists Comment On American Astronautic Research

"SOVIET NEWS" is published by the Press department of the Soviet Embassy in London. In a recent issue the following assessment of American nuclear scientists appears:—

Writing in the magazine "New Times" Academician Anatoly Blagonravov says that the conditions in which scientists and engineers are working in the United States are to blame for failure of American attempts to solve the problem of overcoming the Earth's gravity by means of rockets.

They are rushed and are set tasks having little in common with science, he says.

Academician Blagonravov pays tribute to the talents of American scientists and engineers, and adds that to belittle or minimise the importance of their work in astronautics would not be right.

At the same time, he notes that after the launching of the first Soviet sputnik work on astronautics in the United States has been going on at an especially feverish pace.

"It is obvious," he says, "that many jobs have been rushed and that political and military leaders are demanding of scientists and engineers that they recover the lost prestige of the Stars and Stripes, to persuade the world of American technical superiority.

"But scientists and technical experts find it difficult to work in such a nerve-racking, artificially tense atmosphere, which is made worse by the arms race."

"This, in my opinion, explains their frequent failures", says Academician Blagonravov.

He goes on to point out that the scientific data collected during the flight of the Soviet space rocket will be sifted, summed up and published so that they may become available to all scientists throughout the world.

"We regard this," he adds, "as one of the ways of strengthening international scientific co-operation for which Soviet scientists are consistently striving."

Mikoyan Told Americans: "Let Us Be Friends"

WELCOMING Mikoyan to the state of Ohio, during the course of the Russian Vice Chairman of the Council of Ministers' visit to America, Mr. Cyril Eaton, an American industrialist, said that his arrival was a very pleasant event. He pointed out that during his own recent visit to the Soviet Union he had been greatly touched by the friendly sentiments shown by the Russian people—from government leaders to small schoolchildren.

Speaking in reply, Mikoyan said: "Allow me to convey to you, first of all, the cordial greetings of Nikita Sergeyevich Khrushchov. He well remembers his meeting with you in Moscow and asked me to shake hands with you on his behalf.

"Let Us Be Friends"

"Your visit to our country was quite private but it played an important part in establishing mutual understanding between our countries. You came to our country with an open mind and acted courageously when, on your return home, you told the truth as you had seen it.

Your statements prove that people belonging to different social systems can have good neighbourly relations and be friends in conditions of peaceful co-existence. Your ideology differs from ours but we have a common desire to live in peace. So let us be friends for the sake of ensuring peace.

Mikoyan said that he was availing himself of a pleasant opportunity to convey best wishes to the citizens of Cleveland, which he had visited for the first time 22 years ago.

R. VITHAL

Bookkeeping, Writing up Sets of Books, Balance Sheets, Income Tax Returns.

Contact No. 12 Barklys Arcade, 38 Market Street, Cor. Diagonal & Market Sts. Johannesburg, 'Phone 33-1654

India's Largest Insurance Company At Your Service

The

New India Assurance

Company Limited

SOLE REPRESENTATIVE IN THE UNION OF SOUTH AFRICA

RUSTOMJEE JALBHOY RUSTOMJEE

140, Queen Street, DURBAN.

FOR SERVICE AND SECURITY
CONSULT US FOR
EVERY TYPE OF INSURANCE

P.O. Box 1610.
Residence: 111 Eleventh Avenue,
DURBAN.

Phones:
Office: 25845
Residence: 36413.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

India Letter

(From Our Own Correspondent)

13th February, 1959.

Mr. Nehru's Comments On His Secretary

THE Prime Minister, Mr. Nehru, said that the resignation letter of Mr. M. O. Mathai, his special assistant, had been "unfortunate letter, very unwise and very wrongly worded." He said he himself was "indirectly but slightly responsible" for its publication in that he had given his consent to it and that he ought to have thought a little more about it.

Mr. Nehru, who was speaking at his monthly press conference, said his broad appreciation of Mr. Mathai was that he was a man "of efficiency, integrity and loyalty. At any rate loyalty to me, but also a person who acted foolishly very often and threw his weight about, which was wrong. But I never doubted his integrity and I have had no reason to doubt it since then."

Passion In India's Progress

Mr. Nehru said this of himself at his press conference: "I believe with passion, in the progress of India. I am not a politician out for a job. I am a man out to do something in India to change the peasant and agricultural economy of the country in the few years left to me.

Nehru's New Party Boss

A correspondent asked Mr. Nehru at a press conference: "Do you feel Mrs. Indira Gandhi has become your party boss?"

Mr. Nehru replied: "I have had plenty of party bosses and I have felt quite happy with them."

A correspondent: "You accept a boss?" Mr. Nehru: "Yes, I have always been a disciplined person."

Earlier, when Mr. Nehru was first asked for his views on Mrs. Gandhi's election he quipped: "I do not know what you expect me to say about the Congress President except that I know her fairly intimately."

Welcome To New Chief

The eve of session meeting of the Congress Parliamentary Party was almost exclusively devoted to welcoming the new Congress President, and eulogising the service of the outgoing chief.

Mr. Nehru paid glowing tributes to Mr. Dhebar for accepting the Congress Presidentship at "a time of great need" and serving the country and the party very devotedly."

Mr. Dhebar congratulated Mrs. Gandhi on her courage in accepting the heavy burden of presidentship. He was confident that he would make a success of it. He thanked Mr. Nehru and others for their goodwill and affection.

In a brief speech, Mrs. Gandhi said she was conscious of her responsibilities and assured members that she would give her very best to the organisation." In a voice choked with emotion, Mr Gandhi confessed that she did not know what to say on the occasion. She had accepted this high office as an ordinary volunteer in obedience to the orders of the top ranking leaders of the party. "I will always consider myself as a sevika," she said wiping her tears".

Nehru Hails New Leader

There were loud cheers from members of the Congress Parliamentary Party as Mr. Nehru shook hands with Mrs. Indira Gandhi at the end of a welcome speech in the course of which he feelingly declared: "I am proud of her as my daughter, as my comrade and now as my leader."

He stated that he was embarrassed when her name was first mentioned but the Party had taken a good decision and it would "now be seen that the doors of the Congress are opened to youth, women and everyone who desires to serve the country."

He said he was "proud of her temperament, energy, affection and integrity—qualities which she inherited from her mother."

Rourkela Steel Plant Goes Into Production

Steel production in the public sector in India began on February 3 when the President, Dr. Rajendra Prasad, performed a formal ceremony to mark the blowing in of the first three blast furnaces of the Rs. 200-crore steel-plant.

A huge gathering in front of the gleaming blast furnace burst into applause, as the President turned a handle and molten pig iron poured into channels leading to a waiting container wagon.

Inaugurating the blast furnace, Dr. Prasad said that the Rourkela and other projects were the symbol of India's aspiration and "we are determined to create a welfare state in which everyone is assured of a comfortable house, sufficient clothing and enough to eat."

Message To President

The Duke of Edinburgh, who left Calcutta for Dacca, on the completion of his tour of India, has sent the followsng message to the President Dr. Rajendra Prasad:

"On leaving India I extend you my warmest thanks for your hospitality and through you to all the people of India who gave me such a fine and friendly welcome. My visit has been all too short, but even so I have had time to appreciate the tremendous development going on in India today. I was particularly impressed by the spirit of enthusiasm which prevailed everywhere. I hope that firm friendship between our countries will prosper and flourish in the years ahead."

Conquest Is Not The Objective

The Union Defence Minister, Mr. V. K. Krishna Menon, said that India's armed forces were neither meant for the proclamation of national egoism or for the conquest of other lands. They were trained, equipped and conditioned primarily to defend India's boundaries.

Mr. Menon, who was addressing a students rally, said that some people deplored the fact "Gandhian India" was maintaining armed forces. "It is true that we have land, air and sea forces, but all ranks of our armed services are sufficiently conscious of their responsibilities as well as their limitations," he said.

Apart from their primary role of guarding India's national and international boundaries, the armed forces will go to the aid of the civil power. In the North-Eastern Frontier of India, he said, a very small population was thoughtlessly bent upon destroying its own prosperity. Militarily it would not have been difficult to finish this unruly element long ago. But our servicemen are not here to wage a war because this is an integral part of India, and these are our own people.

Pak Border Forces Out Of Control

The Assam Government in its latest protest note to Dacca on the Pakistani firing on Indian territory in various sectors has said that the Pakistani border forces appear to have gone completely out of control and were determined to provoke incidence all over the area in furtherance of their aggressive designs.

The present spell of firing began on February 6 in the Patharia forest and the Garo Hills border area. The latest official report says that the Pakistani forces continued heavy firing on bordering villages for the last two days, and the whole night of February 8.

On Sunday night they also fired three rounds on Bhanga Bazar. The Indian border forces did not retaliate but the Government of Assam protested strongly to the East Pakistani Government against the outrageous and irresponsible firing on the thickly populated village without any justification or provocation.

Mighty Effort For Nation's Progress

Intervening in the Rajya Sabha debate on the President's address, the Prime Minister declared that with the completion of the Third Five Year Plan India would have crossed the border of under-developed and would be set on the road to a developed economy.

In this connection he recalled the words of the address which defined the national goal as the self-reliant and self-generating economy. This called for a mighty effort during the next seven years. He appealed for an all-party effort in this national drive.

"Shradha Din"

Prayers were offered at a number of places in Bombay on Friday to Mahatma Gandhi's 11th "Shradha Din."

The Congress Rachanatmak Karya Samiti organised mass prayers and spinning at Chowpatty. Nearly 400 persons, mostly women, participated in singing bhajans and spinning.

In the evening prominent leaders addressed a meeting organised by the Gandhi Smarak Nidhi at Mani Bhavan.

Climb to a high-ranking £2000 a year executive position under the expert guidance of the School of Accountancy, in Secretaryship, Costing, Accounting, Building Societies, Municipal Services, and Banking. Write to the School of Accountancy, backed by 49 years successful educational service, for their free book "The Direct Way to Success", Accountancy House, 134, Fox Street, P.O. Box 4392, Johannesburg, or at: 8th Floor, Mansion House, 12 Field Street, P.O. Box 1865 Durban. Phone: 24068.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

Indian Paper Evaluates Ghana's Responsibilities In Africa

COMMENTING on Dr. Nkrumah's responsibilities during the course of his visit to India, the influential daily "The Hindu" says in an editorial:—

It is now clear that his sojourn in India has Dr. Kwame Nkrumah an occasion to expound, in some detail, his ideas regarding the future of those territories in the African continent still under foreign rule. A newly independent State of this kind, Ghana has to see to it that its integrity is fully maintained. The Ghana Prime Minister has referred to disruptionists who would like to carve up the country into five units, each with its own fully developed internal autonomy. The division of Ghana in this manner would be a disaster; and the Government would be justified in taking steps to prevent this. But, whether extraordinary powers of detention are to be used widely by a regime which believes in "periodical general elections and adult suffrage" is a question most difficult to decide. Dr. Nkrumah has told a Press conference in New Delhi that "those in detention in Ghana would have public trial, if they desired." When steps are taken to circumvent the powers of Courts set up under a judicial system adapted from the British, to that extent, the fear arises that liberal democracy is being endangered. At the same time, it is not wise for a new democracy to adapt *in toto* a system suitable to an advanced democracy. Ghana is aware of this and in the statement circulated in New Delhi care has been taken to point out that one of the greatest dangers menacing a new democracy in Africa and Asia would be the activities of disruptionists. They have to be dealt with firmly, if genuine democracy is at all to survive. Dr. Nkrumah has shown himself willing to preserve democratic liberties He took measures to curb the activities of his Police Minister, whose enthusiasm tended to run away with him. That important portfolio was taken away from that over-zealous politician.

Dr. Nkrumah has stated that there is no question of Ghana organising a freedom movement for all the African territories: that would be neither wise nor feasible. But it is obvious that Ghana's sympathy would be with the people and leaders struggling for freedom from colonial control. The embryonic union with Guinea is symbolic of this trend. Liberia is being mentioned as a likely recruit to this Union in the future, though President Tubman's initial reactions have not been too favourable. The idea of a Union is catching on: perhaps there may ultimately be more than one in Western Africa, Every territory has to decide for itself the manner in which it should conduct its campaign against colonialism and, when freedom is achieved, how it should order its political future. Here is where Ghana's example would have a profound influence. Dr. Nkrumah feels that the States which had achieved independence in Africa would be really free "only when the whole African continent is free." In this struggle for freedom, India's sympathies, as pointed out by Mr. V. K. Krishna Menon at a reception to Dr. Nkrumah in New Delhi, are entirely with the subject peoples. He has also pointed out that "we have a number of people of Indian birth or origin (in Africa). We regard them as African and encourage them to regard themselves as such." The emancipation of the subject territories in the African continent "lies in the recognition of territorial nationalism." It is up to leaders like the Prime Minister of Ghana to prove that racial cooperation, on a basis of genuine equality, can work in a continent which is also the home of the apostles of Apartheid. It is as symbols of African capacity to govern a modern State that Ghana and its Premier have become important today. That is why their influence is being felt beyond their own borders and why the distinguished visitor from Ghana has received such a warm welcome in our midst.

THE
QUEENSLAND INSURANCE
COMPANY LIMITED.
(INCORPORATED IN 1886 IN NEW SOUTH WALES)
TRANSACTS ALL CLASSES OF INSURANCE
Fire - Marine - Accident
Consult:
MISS TEHMI SORABJEE RUSTOMJEE
SPECIAL INDIAN REPRESENTATIVE
106 MANSFIELD ROAD, - - - DURBAN.
P. O. Box 476. - - - TELEPHONES 47453 & 47888.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

Province-Wide Conference To Discuss Centenary Observance

THE Indian Centenary Committee in Durban has decided to convene a Natal Conference to discuss and decide in what way the Centenary of the coming of Indians is to be observed.

The Conference which is to be attended by delegates from all over the Province will be held at the Rabakrishnan Hall, Natal Tamil Vedic Society Building in Carlisle Street, Durban on Sunday, March 8, commencing at 2.30 a.m.

All Centenary Committees Invited To Send Delegates

Centenary Committees have already been established in Durban, Pietermaritzburg, Verulam, Stanger, Newcastle and Greenwood Park, Dannhauser. These committees have discussed provisional plans in regard to the Centenary. All these committees have been invited to send their representatives to the Conference.

Other Centres Urged To Form Committees

The Durban Committee which has taken the initiative in convening the Conference and who have assisted other centres in forming committees in their areas, is making a special appeal to those centres which have not yet established committees to do so immediately so that they could be officially represented at Conference through their elected delegates. It is recommended that committees be set up in the following centres:—Tongaat, Umzinto, Port Shepstone, Estcourt, Dundee, Ladysmith, Waschbank, Greytown and other large centres which feel that they should have a committe.

All Natal Organisations Welome

The Conference will be open to delegates of all organisations in Natal interested in the observance of the Centenary. Invitations to send representatives are being sent to all sports, cultural, educational and religious bodies.

All organisations and committees are requested to send in the names of their delegates, if possible by the March 1. The Conference is scheduled to last from 9 30 a.m. to 5 p.m. with breaks for tea and lunch, which will be provided at the hall. Delegates requiring accommodation Durban should indicate in advance so that suitable arrangements could be made.

Programme For Conference

The Conference will receive a considered report from the convening committee on the proposed plans to observe the Centenary during 1960. The report and any other suggestions made to Conference will be discussed fully before Conferences resolves on how Natal will observe and celebrate the Centenary. It is expected that a Natal Co-Ordinating Executive will be set up by Conference to plan and execute the tasks undertaken for the Centenary observance.

Centenary Plans.

The Centenary Committee hopes to circulate the draft plans to all the Centenary Committees, prior to Conference and to publish in the press a gist of the suggestions so that all interested persons and bodies may have the opportunity of considering the plans before Conference meets.

All communications and enquires in connection with the Centenary Conference may be addressed to Mr. J. N. Singh, one of the Joint Secretaries of the Committee at 25, Baker Street, Durban.

American Arms For Indonesia

The United States Ambassador Mr. Howard P. Jones has confirmed that President Eisenhower had approved of the sale of American arms to equip 20 Indonesian army battalions.

The arms sale was considered a new mark of American confidence that President Sukarno's Government would continue its policy of remaining independent of both East and West in the cold war.

Ghana Wants New Name For Empire Games

ACCRA.

A SPORTS commentator in the pro-Government Ghana "Times" today called for the elimination of the word "Empire" in connection with Commonwealth sport."

In a double column feature the commentator, Kofi Badu, said "I protest against any further use of "British Empire" in relation to sports in the Commonwealth. I loathe the use of the two words which denote a long buried system of suppression of one people by another.

"I detest the two words because they suggest the keeping under absolute control of a section of sportsmen in the Commonwealth by another.

"I protest because they are historically misleading and entirely out of keeping with the face of a happy family of sportsmen"

Badu recalled how the term "British Empire" had given way to the Commonwealth or the Commonwealth of Nations and Empire Day had been renamed Commonwealth Day.

"Yet in sport," he said "we continue to retain the memory of this abominable, unwholesome system.}

"Instead of simple "Commonwealth games "we would like to stretch it to British Empire and Commonwealth games —Sapa-Reuter.

Producing Electricity From Uranium

How is uranium used to make electricity? Visitors to the 1959 Rand Easter Show (March 17 to 27) at Johannesburg will find the answer in a large animated display in the United Kingdom Pavilion, writes J. K. Goldthorpe. Many exhibits in the Pavilion will be coming straight from the Universal and International Exhibition at Brussels, Belgium, where a British electrical stand took the honours with a record total of 15 awards—including two Grand Prix and three Diplomas of Honour.

The Pavilion, planned as a permanent attraction in Johannesburg, will have as its theme for 1959, "This Atomic Age".

The Uranium display is part of a collective exhibit showing Britain's contribution to world development and expansion in the electrical field. The exhibit will have three sections—Power from the Earth, Power from the Hills and Power from the Atom. The first will show a model of a boiler used at Taaibosch power station, a new cooling water system, and a number of models of new diesel-eletric and electric locomotives.

B·I Sailings Between East African Ports Karachi And Bombay

S. S. Karanja due 1st March 1959.
Sails for Bombay on 6th March 1959.

PASSAGE FARE TO KARACHI OR BOMBAY

First Class	single	without	food	£92—0—0
Second "	"	"	"	£60—15—0
Third "	"	"	"	£31—10—0

	Ordinary	Special
Non-Vegetarian	£4—13—0	£10—18—0
Vegetarian	£4—4—0	£9—15—0

For further particulars apply to—

Shaik Himed & Sons (Pty.,) Ltd.

390 Pine Street, — Durban.

Telephone 20432, Tel. Add. "KARAMAT."

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

World Newsreel . . .

(FROM SAPA REUTER)

Prince Rahman Hopes To Be Premier Again

Prince Abdul Rahman, who resigned as Prime Minister of Malaya last week, said in Kuala Lumpur that he hoped to resume his post after elections next August.

He said in a nation wide broadcast that he had resigned in order to help rescue the return to power of Malaya's triple alliance" parties—the United Malays National Organisation, the Malayan Chinese Association and the Malayan Indian Congress.

"If all goes well and if it shall be the desire of members of my party when returned, and if it is the will of God that I should once again lead the Government, I shall be both honoured and happy to do so," he said.

Police Remove M.P's

Police forcibly removed 12 members of Ceylon's Opposition including the leader, Dr. N M. Perera, from the House of Representatives in Colombo, when they objected to the Speaker's attempts to end a five-day debate on the controversial public Security Act.

Barbed wire barricades were erected at all approaches to the House, police lines were strengthened and the galleries cleared, as one by one Opposition members defied the Speaker and were dragged or carried from the chamber.

The remaining members of the Opposition parties walked out and the depleted House passed the Bill by 47 votes to 3.

Koreans Mob Japanese Minister

The Japanese Foreign Minister, Mr. Iichiro Fujiyama, was mobbed but unharmed by 200 Koreans when he stepped off an aircraft at Fukuoka, Southern Japan.

Waving Korean flags and shouting "down with the Japanese plan to send our compatriots into slavery," the Koreans surrounded Mr. Fujiyama and prevented him from leaving the airport until he promised to receive a delegation of Koreans and to pass on the message to the Prime Minister, Mr. Nobusuke Kishi.

Japan plans to send some of its 600,000 impoverished Korean residents to Communist North Korea if they opt to go. South Korea says it is prepared to use force to stop the migration.

In Sendai, Northern Japan, Mr. Kishi told a press conference that the Japanese Government would go ahead with its plan in spite of South Korean threats.

He said he had no intention at present of appealing to the United Nations or seeking the mediation of a third party. Japan would, however, be forced to take proper steps if the South Koreans took any unlawful action against Japan.

Pakistani Firing Along Eastern Border

The Indian Prime Minister, Mr. Jawaharlal Nehru, told Parliament that "the continued Pakistani firing along the eastern border is most distressing."

He was answering questions on reports that there was Pakistani shooting in the Patharia Hills and other areas along the border.

Mr. Nehru announced that Chief Secretary of Assam had been directed to meet his Pakistani counterpart in East Bengal to discuss a ceasefire along the border.

Plot To Overthrow Nkrumah

Senior NCO's in the Ghana army told a tribunal, probing an alleged plot against the Government on Tuesday that they had been given money by a man described to them as Mr. M. K. Apaloo, a leading Opposition politician.

Mr. Apaloo and Mr. R. Amponsah, General Secretary of the United (Opposition) Party are alleged to have been implicated in the plot to overthrow the Prime Minister, Dr. Kwame Nkrumah. Both are at present detained.

Warrant Officer Jacob Samuel Longden said that in January, 1958, Captain Benjamin Awhaitey (dismissed the service last month for not reporting earlier the existence of the plot) took him and other non-commissioned officers to see a man he introduced as Apaloo.

"He said Mr. Apaloo was a nice man and was fighting for us NCO's," Longden said

Awhaitey gave them £2 to share, saying it was a gift from Apaloo. Witness agreed that in a statement he had said Apaloo gave them the money to get their help in forthcoming Municipal elections.

Asked if he thought this was a bribe, Longden replied: "Well, I can't say."

Other NCO's gave evidence of the visit to the man they knew as Apaloo, but they differed on detail.

One said the man said nothing to them at all and another said he had not seen the man give money to anyone.

More Ghana Deportations

The Ministry of the Interior has ordered the deportation of seven men, all described as French subjects, because their presence in Ghana is "not conducive to the public good."

Police said they had rounded up six of the seven men and were awaiting orders to send them out of the country.

The deportations were announced by the Ministry in a special issue of the Ghana Gazette.

Later, the Ministry of Information and Broadcasting asked newspapers and news agencies to cancel a Ministry of the Interior statement also published in the Gazette elaborating on the reasons for the seven deportations.

BOOKS FOR SALE

My Experience with Truth		15	0
Women and Social Injustice		7	6
Sarvodaya		5	3
Christian Missions		5	0
Mahatma Gandhi (Last Phase)	1	12	0
Political Philosophy of Gandhiji		18	0
Discipline of Non-Violence		1	6

Obtainable From:
'Indian Opinion,'
P. Bag, Durban,
Natal.

Phone 835-6786 P. O. Box 1549.
MASTER BROS.
(PTY) LTD.
WHOLESALE MERCHANTS & DIRECT IMPORTERS
HOUSE FOR KEEN CASH PRICES
83 West Street, JOHANNESBURG.

Gramophone Records
MADE IN INDIA — AT HALF PRICE
4/6 EACH OR TWO FOR 8/3
Selected single numbers available from latest films.
Also Urdu Quawalis; Hindi: Religious, Ramayan, Arthi, Bhajan and Drama Sets.
Latest Gujerati Records: Only at 3/- each or two for 5/-
Available in Bhajan, Arthi, Garba and Comic Numbers.
MAIL ORDERS ACCEPTED —FREE PACKING
SELLING FAST.
Write for detail specification, gladly suppplied on application.
NATIONAL RECORDS
18 Ajmeri Arcade, off Grey Street,
DURBAN. — Phone: 25628.

Cable & Tel. Add. HARGVAN. Phone 29368
P. Hargovan & Co.
(Pty.) Ltd.
Earthenware Pickle Jars 3 Gallons 12/6 each F.O.R. Durban
Fresh First Grade Green Ginger 1/2 per lb. " "
Fresh First Grade Garlic 2/- " " "
Cash with order only.
P O. BOX 1250.
155/7 Warwick Avenue
DURBAN.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

Just Arrived

Famous Religious Gujerati Books

Maha Bharat	2	5	0
Thulese Krit Ramayana 2 Vol	3	10	0
Valimik Ramayana 2 Vol.	4	10	0
Gita in Gujerati Explained		5	6
Gita Pach Ratana Bashan		10	6
Manikanata		19	6
New Cooking Book Paak Vigan Over 500 Pages, fully Illustrated	1	12	6
Ambina Jigar, 2 Volume	1	8	6
Dampate na Vivaka Sexual Book	1	5	0
Dampate na Sooka, Sexual Book	1	5	0
Dampate na Bushan, Sexual Book	1	5	0
Koak Sastra	1	12	6
Chandi Paat		5	6
Vivush Vani	1	5	6
Bagath Jalarun, na Khatta	2	15	0
Jalarun na Amar Path Khatta	1	7	6

Gujerati Teacher, Gujerati Letter Writer 10/6 each

Daily Prayer Book, Sal Suwar, Adika, Maasha Khatta, Parsothan Mass na Khatta, Shri Sataya Narian] Khatta, Jalaram Bapu Khatta Arthie Sangru, and many other Song Books at 2/6 each.

ALL ABOVE ARE NOW ON FOR SALE.

D. ROOPANAND BROS.

PUBLISHERS AND BOOKSELLERS

Phone 20707. — P.O. Box 2524.

85 VICTORIA STREET, DURBAN.

Newly Arrived 'Jaico' Books

KASHMIR PRINCESS	25 s.
One Thousand Nights On A Bed Of Stones	4 s.
The Unmarried Widow	4 s.
The Spell Of Aphrodite	4 s.
Some Inner Fury	4 s.
Stories From Bengal	4 s.
Chitralekha	4 s.
The Ten Princess	4 s.
War And Peace	4 s.
The Living Thoughts Of Voltaire	4 s.
The Living Thoughts Of Karl Marks	4 s.
The Living Thoughts Of Confucius	4 s.
Somdeva's Katha Sarit sagara	4 s.
Tales From Kalidasa	4 s.
The Whirlwind	4 s.
The Voice Of God And Other Stories	4 s.
Kadambari	4 s.
Keeping Fit	4 s.
The Miracle Of Milk	4 s.
Siddhartha, Man Of Peace	4 s.
Goutama, The Buddha	4 s.
Nectar In Sieve	4 s.
Somadeva's Vetala Panchavinsati	4 s.

(Postage 6d. Extra)

Obtainable From:

INDIAN OPINION,

P.Bag, Durban.

BOOKS FOR SALE

THE DELIVERANCE (A picture of the palpitating life of the joint family)	4	6
INDIAN STATES' PROBLEM (Gandhiji's Writings an Utterances)—M. K. Gandhi	10	0
FOUNDATIONS OF PEACE (Critical study of the conditions which precipitated two world wars—K. T. Shah	15	0
DELHI DIAY—Gandhiji	10	0
A SURVEY OF RACE RELATIONS (1951-54)	5	0
A PROPHET OF THE PEOPLE —T. L. Vaswami	3	6
KRISHNA STORIES —T. L. Vaswani	7	6
A VISION OF FUTURE INDIA—K. G. Mashruwala	2	0
SOVIET ATTITUDE TOWARDS CHINA Facts And Facts—Stanley Powell	5	0
AMONG THE GREAT (Conversation with Romain Rolland, Mahatma Gandhi, Bertrand Russell, Rabindranath Tagore and Sri Aurobindo)—Dilip Kumar Roy	23	0
TWO HISTORICAL TRIALS IN RED FORT —An account of the trial of the Officers of the I.N.A.	14	0
WHY CRIPPS FAILED (Documented account from the Indian Nationalist point of view)—M. Subrahmanyan	2	6
FAMOUS PARSIS	7	6
INDIAN CHRISTIANS —G. A. Natesan	7	6
SEVEN MONTHS WITH GANDHI —Krisnadas	12	6
A RIGHTEOUS STRUGGLE —Mahadev Desai	2	3
NON-VIOLENCE IN PEACE AND WAR Vol. I.—M. K. Gandhi	15	0
NON-VIOLENCE IN PEACE AND WAR Vol. II—M. K. Gandhi	14	0
FROM YERAVDA MANDIR —M. K. Gandhi	1	0
GANDHIANA—D. G. Deshpande—(A Bibliography of Gandhian Literature)	5	0
GANDHI-JINNAH TALKS (Text of Correspondence and other relevant matter)	2	6
PILGRIMAGE FOR PEACE—Pyarelal	12	6
TO STUDENTS—M. K. Gandhi	6	0
BAPU—Marry F. Barr	4	0
COMMUNAL UNITY—M. K. Gandhi	25	0

Obtainable from:

'Indian Opinion,'

P.Bag, Durban, Natal.

Printed and published by Mrs. Sushila Gandhi at the International Printing Press (Phoenix), Private Bag, Durban, Natal.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

SOUTH A... LIBRARY 2 FEB 19..

No. 7—Vol.-LVII.
Friday,
20th February, 1959
Registered at the G.P.O. as a Newspaper
Price 4d.

INDIAN OPINION
ઈન્ડિયન
ઓપિનિયન
મહાત્મા ગાંધીજીના હસ્તે સને ૧૯૦૩માં સ્થપાયું.
ભૂતપૂર્વ તંત્રી સ્વ. મણીલાલ ગાંધી

"જ્યાં માણસ પોતાના અન્ય બંધુને સહાય કરે છે ને પ્રેમ કરે છે ત્યાં જ પૃથ્વીનું સહુથી પવિત્ર મન્દિર સર્જાય છે.
—રસ્કિન.

પુસ્તક ૫૭ મું—અંક ૭ | તા. ૨૦ ફેબ્રુઆરી, ૧૯૫૯. | છુટક નકલ પે. ૪

માતા કસ્તૂરબા

—સરોજબહેન જોરસિંહ કવિ

'નવજીવન'માંથી અમે અત્રે આપીએ છીએ તા. ૨૨-૨-૫૮ના તેમનો તારીખ લેખે નિર્વાણ દીન આવે છે. એ પુણ્ય પવિત્ર દીને તેમના ચરણમાં આપના વંદન હો અને તેમના જીવનની કાંઈક ઝાંખી યાદ કરી આપણે તેમાંથી કાંઈક ગ્રહણ કરીએ.—તંત્રી.

તા. ૧૯-૨-૧૯૫૮ને દિવસે પૂ. કસ્તુરબાની સંવત્સરી નિમિત્તે, શ્રી મહાદેવ દેસાઇ સમાજસેવા મહાવિદ્યાલય વિદ્યાર્થીમંડળ તરફથી ગુજરાત વિદ્યાપીઠ, અમદાવાદ યોજાયેલી સભામાં વાંચેલા નિબંધ ઉપરથી ટુંકાવીને.

પૂ. કસ્તુરબા જેવાં ધાર્મીક વૃત્તિના હતાં, તેવું જ તેમનું અવસાન મહાશિવરાત્રીને દિવસે થયું; અને તે પણ જેલમાં થવાથી, તેમનો દેહ ત્યાગ આપણને રાષ્ટ્રીયતા અને પવિત્રતા બંનેની ઝાંખી કરાવે છે. અપુર્વ આત્મસોમની ઝળહળતી તેજશિખા સમું પવિત્ર જીવન જીવી જનાર પુ. બાનો જન્મ સને ૧૮૬૯ના એપ્રીલ માસમાં થયો હતો. તેઓ સામાન્ય સ્થિતિના વેપારી કુટુંબમાં ઉછર્યાં હતાં. પિતા ગોકુળદાસ મકનજી સુરત વૈષ્ણવ હતા. અને માતા વ્રજકુંવર પતિપરાયણ, વ્યવહારૂ અને કુશળ હતાં. એ જમાનામાં છોકરીઓને કોઈ ભણાવતું નહીં. આથી બા અક્ષરજ્ઞાનથી વિમુખ રહ્યાં હતાં. પણ જીવનની કેળવણીથી વંચિત નહોતાં રહ્યાં. ઘરના પવિત્ર ધાર્મીક વાતાવરણમાં બાનું જીવન તેના સંસ્કારોથી પોષાયું હતું. બાની સગાઇ નાનપણથી જ કરવામાં આવી હતી. ૧૩ વર્ષની નાની વયમાં બાનાં લગ્ન થયાં હતાં.

બાને જીવનમાં અનેક મુસ્કેલીઓ પડી છે, પણ તે મુસ્કેલીઓને તેમણે ગૌરવ સાથે તરીને પાર કરી છે અને સાથેસાથ બાપુને પણ તપશ્ચર્યાના જોશમાં વધારે પડતા કડક અથવા શુષ્ક થતા બચાવ્યા છે. પોતાની નમ્રતાભરી સમજાવટ, સૌમ્ય આગ્રહ, અને કશું ન હોય ત્યારે આંસુથી તેમણે બાપુને જીત્યા છે. બાએ જ્ઞાનથી કે અજ્ઞાનથી બાપુની પાછળ ચાલવામાં જીવનની સાર્થકતા માની છે. તેથી બા-બાપુનું જીવન હંમેશાં સંતોષી, સુખી અને ઉર્ધ્વગામી રહ્યું છે.

બાપુની સાધનામાં અને તેમનાં મહાવ્રતોના પાલનમાં બા આડે તો નથી જ આવ્યાં; પણ ધીમે ધીમે બાપુનાં મહાવ્રતો, આદર્શો અને સિદ્ધાંતો પોતાનાં કરતાં ગયાં છે. આ બધા વ્રતો સિદ્ધાંતો કંઇ બાનાં પોતાનાં ન હતાં. બાની મહત્ત્વકાંક્ષા કંઇ બાપુના જેવી, પોતાના જીવનને પૂર્ણ બનાવી મોક્ષની સાધના કરવાની નહોતી. તેમની સહજ વૃત્તિ બાપુને અનુકૂળ થવાની હતી. જોકે પોતાની સમજના ક્ષેત્રમાં, પોતાના વિચારોમાં તે મક્કમ રહેતાં. તેમ છતાં સાર્વજનિક પ્રવૃત્તિઓ, આશ્રમના આદર્શો વગેરે બાબતોમાં નિષ્ઠાપુર્વક બાપુને અનુસરતાં પોતાનો વિકાસ તેમણે સાધ્યો. "બાનો ધ્રુવતારક બાપુ જ હતા." આ દંપતીના જીવનનું ખરૂં રહસ્ય જ એ છે કે, બંનેએ એકબીજાને ચઢાવ્યાં અને મહાન બનાવ્યાં

બા ઘણી વખત કહેતાં કે, મહાપુરૂષની પત્ની થવું સહેલું નથી. પાર્વતીજીએ જન્મોજન્મથી શંકરને ઇચ્છયા હતા. આમ, અભણ બાનાં મુખેથી હીંદુધર્મનું તત્ત્વજ્ઞાન સરી પડતું.

પતિના માર્ગે જ અડગ અને ધીર પગલાં ભરનાર, જગતના અજોડ ક્રાંતિકારીનાં સહધર્મચારિણી, સહકર્મીણી અને અનુસારિણી બાએ જગતની સ્ત્રીઓને એક ભવ્ય પેગામ આપ્યો છે.

દક્ષિણ આફ્રિકાની લડતનાં સાથી

૧૯૧૩માં આફ્રિકામાં હીંદુધર્મ પ્રમાણે થયેલાં લગ્ન ગેરકાયદેસર, અને ખ્રીસ્તી વિધિ પ્રમાણે અથવા રજીસ્ટર થયેલાં લગ્ન માન્ય રાખવા, તેવો કાયદો પસાર થયો. આ કાયદો હીંદુ પત્નીઓ માટે બારોબાર અપમાનજનક હતો. બાપુએ આની સામે સત્યાગ્રહ

(અનુસંધાન માટે જુઓ પાનું ૬૪)

દાન

લોભના ત્યાગને દાન કહેવાય છે. અને તેજ સાચુ દાન ગણાય. જો એક ગ્રહસ્થ પોતાની પાસે ૧ લાખ પાઉન્ડ હોય અને તેમાંથી ૫-૧૦ હજાર દાનમાં આપે તો તેની અસર શું થાય છે તે આપણે જોઇએ.

આપણે રૂપીયા આપીએ છીએ ત્યારે એમ માનીએ છીએ કે; એ મારા હતાં અને મેં આપ્યા. હું માલીક છું અને તે દાનમાં હું આપું છું. આ છે મીથ્યા માન્યતા અને હું પણું.

દાન લોભ અને તૃષ્ણાનો ત્યાગ છે. ત્યાગ કેળવવાને બદલે આ દાન મેં આપ્યુ અને મને નામ કે માન મળવું જોઇએ એ ભાવના તે સેવતો થાય છે કારણ હું ભાવની મીથ્યા માન્યતા. આથી કીર્તીની લાલસા વધે છે. ત્યાં પુણ્ય કમાથી ગઇ. ઉલટું તેનું મન પાપમાં પડે છે. આને દાન કહેવાય ખરૂં?

જો યુદ્ધ થશે તો સમગ્ર ચેતનસૃષ્ટિનો વિલય થશે

બ્રીટીશ ફિલસુફ અલ બટ્રાન્ડ રસેલે (ઉંમર વર્ષ ૮૬) જણાવ્યું છે કે, "ટુંક સમયમાં જો દુનીયાના દેશોની વર્તમાન નીતીમાં કશો ફેરફાર નહિ થાય તો આપણે ફરી પાછા હાઈડ્રોજન બોમ્બના સુખી અને અગવડમુકત દિવસો તરફ દ્રષ્ટિ કરીશું અને આવાં નજીવાં શસ્ત્રોથી કોઈ પણ વ્યકિત ભયભીત થઇ જ કેવી રીતે શકે તેવું આશ્ચર્ય પણ અનુભવીશું."

લોર્ડ રસેલે આ વિધાન પોતાના "કોમનસેન્સ એન્ડ ન્યુકલીયર વોરફેર" નામના પુસ્તકમાં કર્યું છે. વધુમાં તેઓ લખે છે કે; રાજપુરૂષો પોતાની અત્યારની રાજનીતી ચાલુ રાખશે તો માનવીનું ભાવિ અંધકારમય બની રહેશે. "મને આશા છે, જો કે ઘણી શંકા છે, કે રાજપુરૂષોના ચિત્તમાં હજી પણ ડહાપણના થોડાક ઝબકારા થશે. ડહાપણ અથવા પુર્ણ વિકસિત વિવેકબુદ્ધિ વિના બળ જો વ્યાપકપણે પ્રસરવા માંડે તો એ કેવળ ભયંકર વસ્તુ છે. આવું બળ જો લોકોમાં હતાશા-ઉંડી હતાશા જન્માવે તો તેમને બહુ દોષ દઈ શકાય નહિ.

"બનવા જોગ છે કે પુર્વ અથવા પશ્ચિમ બેમાંથી કોઇક સ્વયંસંચાલીત શસ્ત્રોનાં મથકો તરીકે ચન્દ્ર યા અન્ય ગ્રહોનો ઉપયોગ કરશે. પૃથ્વી જેવા ગ્રહને કલંકિત કરે એવા એના પર વસી રહેલાં કેટલાંક ક્ષુદ્ર

(અનુસંધાન માટે જુઓ પાનું ૬૪)

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

"ઇન્ડિયન ઓપિનિયન"

શુક્રવાર તા. ૨૦ ફેબ્રુઆરી, ૧૯૫૯.

"એ એન સી"માં ભાગલા

આખા લોકશાસનમાં માનનારાઓ ઘણા દિલગીરીથી એ બનાવ ને નિહાળી રહ્યા છે કે આફ્રિકન નેશનલ કોંગ્રેસમાં જે બે મતો પ્રવર્તી રહ્યા છે તેને પરીણામે બે ત્રણ અઠવાડીયામાં બે વિભાગો પડશે અને એક નવી સંસ્થાનો જન્મ થશે કે જે સંસ્થાનું દ્રષ્ટીબીંદુ કોંગ્રેસ કરતાં થોડુ જુદુ હશે.

અમે થોડાકજ ભેદ કહીએ છીએ તેનું કારણ છે. ભાગલાનું કારણ જાતીભેદનો સવાલ છે. આ જાતીભેદ સામે કેવી રીતે વર્તવું અને તેને કેવી રીતે જોવો એ સવાલ પર બે મતો છે.

જાન્યુવારીના રેસ રીલેશનના અંકમાં મીશ્ર સમાજ વિશે તે લખે છે કે, "સાઉથ આફ્રિકા એક મીશ્ર સમાજ છે. એમાં જાતીવાર જુથો રચાયા છે. આ ગ્રૂપને જુદા જુદા રાજકીય હિતો અપાયા છે."

આફ્રિકન નેશનલ કોંગ્રેસના નેતાઓ મિશ્રસમાજને જાહેર રીતે અપનાવે છે. આફ્રિકાનીસ્ટવાદીઓ કહે છે કે મિશ્ર જાતીઓને સ્વિકારવી એટલે કે પ્રત્યેક જાતિના રાજકીય હીતોના વધુ યા ઓછા હકકોનો સ્વિકાર કરવો. એટલે કે જયારે દક્ષિણ આફ્રિકા આઝાદ થાય ત્યારે અમુક જાતીને વધારે અને અમુક જાતીને ઓછા હકકો મળે. જો જાતીનો સ્વીકાર કરીએ તો આઝાદી મળે પણ મૂળ હેતુ આઝાદીનો નહીં સથવાય અને જે જાતી વધારે આગળ વધી હશે એજ એનો વધુ ઉપભોગ કરશે. આ જોતા ભય રહે છે કે ફરી પાછી જાતીભેદની લડત નવા રૂપમાં અને નવા ઢંગથી ત્યારે શરૂ થાય

અમારે મતે આ વિચાર ધારા ખરી છે. કારણ આપણે નથી ઇચ્છતા કે આપણે રાજકીય અને જાતીવાદના અંધારા જંગલમાં ફ્યૂંજ કરીએ. જે તટસ્થ વ્યકતી છે તે બહારથી જોઈ શકે છે કે, આ મતભેદ યોગ્ય તેમજ ઘણા મહત્વનો છે.

આફ્રિકાનીસ્ટો ભાવનાવશ અને ઉશ્કેરાઇને બહુ ચોખવટથી નથી બોલતા છતાં એમ કહે છે કે તેઓને રાજકીય ક્ષેત્રમાં અને આર્થીક ક્ષેત્રમાં જાતીના સવાલને બહુ મહત્વ નથી આપવું.

આવા આ ધુંધળાયલા વાતાવરણમાં આપણે એક એવા નેતાની જરૂર છે કે જે આ બેમાંથી એકે પક્ષના ન હોય. છતાં તે બન્ને મતોને સમજી શકે અને બન્નેને ભેગા લાવી શકે. એવો એક બીંદુ શોધી બન્નેને સંગઠીત કરી એ પાયાના ચણતર પર એક ઇમારત ઉભી કરી ઇલાયદાપણા સામે બળવાન મોરચો ઉભો કરે.

આફ્રિકાનીસ્ટોને શાંતીથી સમજવા માટે "એ.એન સી" એ ઉદાર દીલે અને લોકશાસનવાદના ધ્યેયથી જોતા શિખવું જોઇએ અને તેજ પ્રમાણે આફ્રિકાનીસ્ટો કોંગ્રેસ સામે જોતા શીખે અને સમજતા શીખે એ જરૂરી છે. આમ થશે તો તેઓ બન્ને સહકારથી જોઇ સમજી સમાન હકક બન્નેના સ્વીકારતા થશે અને તેમ થશે તો તેઓ સહકારથી એક કાર્યક્રમ ઘડી ઇલાયદાપણા સામે બળવાન સંગઠીત મોર્ચો ઉભો કરી શકશે.

આ ભુમીકાથી આપણને એમ જણાશે કે આફ્રિકાનીસ્ટો જાતી ભેદ સામે જાહેરમાં બહાર પડયા છે તે જોતા કોંગ્રેસ ભયમુકત થઇ છે "એ એન સી" હવે સ્વતંત્ર થશે બધાને સંગઠીત કરી પોતાના બળને બતાવી શકશે. આ કાળ દરમ્યાન જ આફ્રિકાનીસ્ટો કોંગ્રેસના વર્તુળ બહારના લોકોને સંગઠીત કરી પોતાનું બળ વધારી શકશે.

આફ્રિકાની રાજકીય દ્રષ્ટી હવે નવા કાળમાં પ્રવેશે છે કે જેમાં આફ્રિકાનીસ્ટો આફ્રિકાની ચોખ્ખી દ્રષ્ટી જાહેરમાં મુકે છે. સંકુચીત રાજકીય દાવપેચની નજરે બીજી બાજુથી જોઇએ તો દુઃખ કર જણાશે. જો બહોળી દ્રષ્ટિથી વિચારીએ તો તે એક રીતે આર્શીવાદ ભર્યું ગણાય.

સાઉથ આફ્રિકા જયારે જાગૃત થયું છે અને તે પણ રાજકીય ક્ષેત્રમાં ત્યારે નાની નાની બાબતોમાં ન રડતા બધા રાજકીય જુથો એક ધ્યેયને પહોંચવા આગળ વધે એ જરૂરી છે. એ ધ્યેય એ કે, સાઉથ આફ્રિકાને લોકશાસન રાજય બનાવવું.

નહેરૂની ભુલે હીંદ અને પાક સર્જાયા

—અબુલકલામ આઝાદ

સ્વ. અબુલકલામ આઝાદનું જીવન ચરીત્ર હાલમાં પ્રસિદ્ધ થયું છે. એનું નામ "હીંદે આઝાદી મેળવી" છે. એમાં લખે છે કે, "મારા જાની મીત્ર નહેરૂએ જો બે ભુલો ન કરી હોત તો હીંદના ભાગલા ન પડત."

૧૯૩૭માં ગુઢ રહસ્યના ચાહક નહેરૂએ મુસ્લીમ લીગને એવી તક આપી કે જેથી તે વધુ બળવાન બની.

તેજ પ્રમાણે ૧૯૪૬માં બન્નેએ સ્વીકારેલી આઝાદીની સરતોમાંથી ઝીણા તેનો અસ્વીકાર કરી દુર હટી ગયા પછી ફરી પાછી વાટાઘાટો કરવાની તક આપી અને પરીણામે પાકીસ્તાનનો જન્મ થયો એ બીજી ભુલ મેં અને લોર્ડ વેવલે ત્યારે જણાવ્યું હતું કે, એકાદ બે વર્ષ થોભી જાવ કે જેથી હીંદના ભાગલા ન પડે પણ નહેરૂ અને લોર્ડ માઉન્ટબેટન ન માન્યા. જો અમારૂં માનત તો કદાચ હીંદની પ્રજાને જે ભાગલા નહોતા જોઇતા તેમાંથી તે બચત.

"હીંદે આઝાદી મેળવી" એમાં ભાગલા વિશે ઘણી વાતો આપણને ચોકાવનારી મળે તેમ છે. આનો ઇંગ્લીશ તરજુમો હુમાયત કબીરે કર્યો છે. પ્રસ્તાવનામાં મી. કબીર જણાવે છે કે આઝાદે આ પુસ્તક છાપવાની પરવાનગી આપી હતી.

લગભગ ૩૦ પાના જેટલુ લખાણ શીલ મારીને રાખવામાં આવ્યું છે. કારણ તે અંગત અને વ્યકતીગત લખાણો હતાં જે તેઓ વખત મળે જોવાના હતાં તે હજી છપાયા નથી.

વધુમાં આ પુસ્તક જણાવે છે કે, ૧૯૩૭માં જ્યારે પ્રથમ ભુલ થઇ ત્યારે જે ચુંટણી કરવામાં આવી હતી તેમાં બહુ મોટી સફળતા નહોતી મળી ત્યારે લીગે જણાવ્યું કે બન્ને પક્ષ સહકારથી સત્તાપર આવશે પણ લીગ કહે તે બે વ્યકતીઓને તેઓએ સ્વીકારવી તો તેઓ કોંગ્રેસની બધી નીતિને અનુસરી સત્તાપર આવશે. કોંગ્રેસે ૬ બેઠક જીતી હતી તેમાંથી બે લીગને ન અપાય એમ નહેરૂએ જણાવ્યું અને લીગ જુદી થઇ ગઇ. આ ઘણું કમનસીબ ભર્યું વર્તન હતું. જો તે વખતે હા પાડી હોત તો કોંગ્રેસ અને લીગ સંગઠીત થાત. પણ ના પાડવાથી લીગે એનો લાભ ઉઠાવી બળવાન વિરોધ પક્ષ સંગઠીત કર્યો.

૧૯૪૬માં લીગ અને કોંગ્રેસે કેબીનેટની બધી શરતો સ્વીકારી એ હીંદનો ઇતિહાસમાં એક આશ્ચર્યકારક અને ઉત્સાહકારક ઘટના હતી. અમારા એ ઉત્સાહને ઉગતોજ ડામી દેવામાં આવશે એમ અમને કલ્પના સરખી નહોતી. ૧૯૪૬માં નહેરૂ પ્રમુખ તરીકે ચુંટાયા પછી પત્રકાર પરીષદ ભરી એ એક બીજી ભુલ તેઓએ કરી. આ પરીષદમાં જ્યારે પ્રશ્ન પુછાયો કે કેબીનેટ મીશનની બધી શરતોનો સ્વીકાર કરી લીધો છે? ત્યારે નહેરૂએ જવાબ આપ્યો કે, કોંગ્રેસ એક સ્વતંત્ર પક્ષ છે અને એ ધારાસભામાં કોઇ પણ જાતના બંધન વગર જશે અને જે કાંઇ સવાલો ઉઠશે તેનો યોગ્ય તોડ કાઢશે. આ જવાહરલાલજીની બીજી ભુલ હતી. ત્યારના દ્વેષભરેલા વાતાવરણમાં આ એક બોંબ નાખનારી બીના બની ગઇ. અને પરીણામે લીગે પ્લેનનો અસ્વીકાર કર્યો."

લીગ અને સરદાર પટેલ બન્ને ગૃહખાતુ સંભાળવા તઇયાર થયા અને સરદારને ગૃહખાતુ આપી લીગને આર્થીક તંત્ર સોંપી કોંગ્રેસે મહાન ભુલ કરી હતી. પરીણામે લીગે સરકારને પાંગળી બનાવી અને જે કાંઇ પણ કોંગ્રેસ તરફથી સુચનો થતાં તેને હમેશા મારી મચડી પાછા મુકાતા લીયાકત અલીખાનને હસ્તક નાણા ખાતું હતું. આથી સરદારને એક ચપરાસી રાખવો હોય તો પણ લીયાકત સાથે ઝગડામાં ઉતરવું પડતું. આજ સૌથી પહેલી વ્યકતી હતાં કે જેમને

માઉન્ટ બેનના ભાગલાની દરખાસ્તને સ્વીકાર્યો હતા.

સરદારે માઉન્ટબેટનની શરતો સ્વીકારી એટલે નહેરૂ તરફ તે વળ્યા. નહેરૂને પ્રથમ ભાગલા પસંદ નહોતા પણ સરદાર માઉન્ટબેટન અને લેડી માઉન્ટબેટન તથા ક્રીષ્ણમેનનના કથનનો તેમના પર ઠીક પ્રભાવ પડયો. અને ભાગલા માટે તઇયાર થયા.

"મારૂં એક માત્ર આશાનું સ્થાન" એમ કહી મૌલાના ગાંધીજી માટે લખે છે કે, ગાંધીજીએ કહ્યું કે "ભાગલા મારા જીવતા નહીં પાડી શકાય." પણ પછી સરદાર અને નહેરૂ તથા બીજાઓના કથનથી એમને પણ તેનો સ્વીકાર કર્યો. આથી મેં મારી આશા ખોઇ કે હીંદને હવે કેવી રીતે વિનાશ માંથી બચાવી શકાય.

મૌલાનાએ ઝીનાને સરકાર સ્થાપવા જણાવવાનું એક સુચન કર્યું હતું પણ જવાહર અને સરદારે તે નામંજુર કર્યું હતું. બ્રીટને પોતાનું હીત જોયુ હતું. ભાગલાથી પાકીસ્તાન સ્થપાયું અને બ્રિટને પાકીસ્તાનમાં પોતાનું મથક રાખ્યુ આથી હીંદને વધુ સહેવું પડયું હતું.

ભાગલા પછી પણ મૌલાનાએ લશ્કરને રાજકીય ક્ષેત્રથી દુર રાખી લોહીની નદીથી દેશને બચાવવાનું સુચન કર્યું હતું. પણ આ બારામાં રાજેન્દ્રપ્રસાદે વિરોધ ઉઠાવ્યો અને તેમને ઘણુ આશ્ચર્ય થયું.

મૌલાના અંત સુધી ભાગલાની વિરૂદ્ધ રહ્યા હતાં. અને અંતમાં તેઓ જણાવે છે કે, "ભાગલા પડયા એ સારૂં કે ખરાબ એ ઇતિહાસ પુરવાર કરશે."

કાર્ય જો મૌલાના આઝાદની સાથે ની વાતો અને તેના પુસ્તકોને આધારે કરશે તો તે કામ ઘણુ ભય ભર્યું થઇ પડશે.

જો પ્રો. કબીરે મૌલાના આઝાદની ઉર્દુ ચોપડીનો પૂર્ણ અનુવાદ ઇંગ્લીશમાં કર્યો હોય તો તે ચોપડીમાં ઘણુ વાચવા જેવુ હશે પણ જો તે ચોપડી તેમાંના અમુક ભાગો જ કે જે છાપવાની આઝાદે પરવાનગી આપી છે તેજ હોય તો ચોપડી ઘણી અધુરી હશે.

આજ સુધી આ બારામાં ઘણા પુસ્તકો લખાયા છે અને આ પુસ્તક છેલ્લુ છે. પણ એક પણ પુસ્તકમાં હીંદુ-મુસ્લીમ ભાગલા વિશે અને લીગ વિશે સાચી હકીકત નથી અપાય. જો ઇશ્વરની ઇચ્છા હશે તો હું તે પર પ્રકાશ પાડવા ઇચ્છું છું."

ઈચ્છા શકતી

એક માણસનું સ્તો ઓળંગતા મૃત્યુ થયું.-તેને ઇસ્પિતાલમાં લઇ જવામાં આવ્યો ને તેનું પોસ્ટમોર્ટમ થયું. અંદરના અંગોની તપાસ કરતાં ડોકટરોને ખબર પડી કે તેને ક્ષય થયેલો હતો. તેના આંતરડામાં અલ્સર હતા ને તેનું હૃદય સારી પેઠે નબળુ હતું. ડોકટરોને આશ્ચર્ય થયું ને તેમણે એ માણસની પત્નીને પુછયું 'તમારા પતિની મૃત્યુ સમયે કેટલી ઉમર હતી!'

પત્નીએ ઉત્તર આપ્યો: '૯૦ વર્ષ.'

ડોકટરોએ તેને કહ્યું: 'અમને ખુબ આશ્ચર્ય થાય છે કે તમારા પતિ આટલું લાંબુ જીવ્યા. એમને જે રોગ થયા છે તે જોતાં પચાસ વર્ષની ઉંમરે તેમનું મૃત્યુ થઇ ચુકયું હોત. તમને ખબર છે, આટલા રોગ છતાં તે જે રીતે ટકી રહ્યા તે શકિત પાછળ કયું બળ હતું?'

પત્નીએ કહ્યું: 'બહુ ખબર તો મને નથી, પણ હું એટલું કહી શકુ કે તે રોજ રાતે સુવા જતા ત્યારે કહેતા કે આજના કરતાં આવતી કાલે મારી તબિયત વધુ સારી હશે.'

આ માણસમાં એ શ્રદ્ધા હતી, એક આશા હતી. એનો તેણે પુરો ઉપયોગ કર્યો હતો. એ અખુટ શ્રદ્ધાના બળે તેણે પોતાના ભયંકર કહી શકાય તેવા રોગોનો સામનો કર્યો હતો ને તબીબો ને આશ્ચર્ય થાય તેટલા લાંબા સમય સુધી સ્વસ્થ રીતે તેણે પોતાનું આયુષ્ય લંબાવ્યું હતું.

વિનિત જોડણી કોશ

(ગુજરાતી ટુ ગુજરાતી ડીકશનરી.)

ગુજરાત વિદ્યાપીઠનો – કીંમત ૧૮/૯

મળવાનું ઠેકાણું: આ ઓફીસ

'Indian Opinion'

P. Bag, Durban, Natal.

આઝાદના સ્મરણો પર ટીકા કરવી કઠણુ છે

—નહેરૂ

પ્રેસ પરીષદે આઝાદે તેમના પુસ્તકમાં કરેલી નહેરૂ પરની ટીકા વિશે નહેરૂને કેટલાક પ્રશ્નો પુછયા હતાં. જવાબમાં નહેરૂએ ભાગલા ન પડે તે માટે કોંગ્રેસે શું શું કર્યું હતુ તે કહી સંભળાવ્યું અને અંતમાં જણાવ્યું કે, મૌલાના આઝાદે સમગ્ર પ્રશ્નને એક સાથે ન જોતા પ્રત્યેક વ્યકતીને જુદી જુદી જોઇ છે. એટલી ની સરકાર સાથે અમે તડજોડ નહોતા કરી શકતાં કારણ લીગ હમેશા વિરોધી શુર કાઢયા કરતી. આ બધુ જોતા ભાગલા કરવા પડયા. જો તે ન થયા હોત તો બે બીજા મતો વચ્ચે હમેશા ઘર્ષણ થયા કરત અને આર્થીક તથા બીજી પ્રગતિમાં હમેશા રૂકાવટો ઉભી થાત. આવી સરકાર હોય તો ફેડરેશનની સરકાર પર વધારે જવાબદારીઓ લદાય અને કામ પણ બહુ ઝડપથી ન કરી શકાય.

આ બધા કારણો સર અમારે ભાગલા સ્વિકારવા પડયા. "આ નિરાકરણ કરવું ઘણું મુસ્કેલ હતું." પંડીત નહેરૂએ આ પુસ્તકની કાચી નકલ જોઇ હતી પણ છપાવલી નકલ નહોતા જોઇ.

હુમાયુ કબીરે આ પુસ્તક પ્રસીદ્ધ કરતાં પહેલા નહેરૂને જણાવ્યું હતું કે આમાના કેટલાક ભાગો મને ગમતા નથી. ત્યારે નહેરૂએ જણાવ્યું કે, "મૌલાનાની ઇચ્છા જે પ્રસીદ્ધ કરવાની હતી તેને આપણે દાબી દેવી એ મને ઠીક નથી લાગતું જો કે મને પણ કેટલાક ફકરા નથી ગમ્યા. પણ આપણને એ અધીકાર નથી કે એમાંથી કાપકુપ કરીએ. ઘણાને તે નહી ગમે કારણ એમાં ટીકાઓ છે. પણ એ ટીકાઓ ઉદાર ભાવે સ્વિકારી લેવી જોઇએ અને લોકો પોતને જે લાગે તે સત્ય કહે તેનુ ખોટુ લગાડી ચિંતા ન કરવી જોઇએ.

આથી તમે જોશો કે મેં જ મી. કબીરને તે ગ્રન્થ કંઇ પણ ફેરફાર વગર પ્રસિદ્ધ કરવાને આગ્રહ પુર્વક જણાવ્યું હતું. એટલે જો એમાં કંઇ પણ ગુન્હો હોય તો તે મારો છે કબીરનો નહીં

મુસ્લીમ નેતાઓ આઝાદના પુસ્તક વિશે

મી ચોધરી કે જેઓએ મી નવાબ ઇસ્માઇલ ખાન સાથે ૧૯૩૭માં કોંગ્રેસના બંધારણ પર સહી કરી લીગ અને કોંગ્રેસ સહકારથી કામ કરશે એમ નકકી કર્યું હતું તેઓ આઝાદના આ પુસ્તકમાં કહેલા કથનને સત્યથી વેગળુ કહે છે.

મી. ચોધરીએ કહ્યું કે જો તેઓએ કોંગ્રેસના પ્રોગ્રામને સ્વીકાર્યો હોત તો ટંટાનો કોઇ સવાલ જ ન રહેત.

મી. લી. ખાનના નાણા ખાતાના પ્રધાનનો હોદ્દા વિશે ચૌધરી મૌન સેવે છે. પણ સરદાર પટેલ માટે તેમને કહ્યું કે તેઓને ગૃહ-પ્રધાનનો હોદ્દો એ માટે રાખવો હતો કે તેનાથી તેઓ તેમના દુશ્મનોને લોહીથી ભીંજવી શકે.

ચૌધરીએ કહ્યું કે પ્રો. કબીર જો હીંદુ મુસલીમ વચ્ચે સંપ કરવાના

હમણાજ આવેલ શીપમેન્ટ

દરેક જાતની અગરબત્તીઓ જેવી કે "ત્રણ રોઝ" ગેટવે ઓફ ઇન્ડીઆ, અસોકાદરબાર, સુગંધી રાણી, ચામેલી, લત્તા મંગેશકર, વાંસંતી, કષ્ણુ દરબાર વિગેરે. અમારા પ્રાઇસલીસ્ટ માટે લખો. (અમો ફકત હીંદની બનાવટનીજ અગરબત્તીઓ રાખીએ છીએ)

લીલુ આદુ ૯ પેની રતલ
લીલી હળદળ શી. ૧–૦ ,,
આંબા હળદર શી. ૧–૦ ,,
મોટી કળી વાળુ લસણ ૧/૩ રતલ

માલ બરોબર પેક કરી ચઢાવીશું.

ઓર્ડર સાથે પૈસા મોકલવા વિનંતી છે.

અમે નીચેની વસ્તુઓ ડાઇરેકટ ઇમ્પોર્ટ કરીએ છીએ. માલ સારો અને કીફાયત ભાવે મળશે. અમારા પ્રાઇસ લીસ્ટ માટે લખો:

શેકેલા ચણા, બદામ, એલચી, પૌવા, મમરા, સેન્ટેડ સોપારી, કાચી સોપારી, શેકેલી સોપારી, ગોળ, આંબલી, કાથો, હીંગ, મસુર, દરેક જાતની દાળો, ચણાનો આટો, અડદનો આટો, પાણીવાળા નાળીએર, વરીયારી, જીરૂ, લવીંગ, મેથી, રાઇ, અજમો, સુવા, ડીમેજ, ધાણા, ધાણા દાળ, આખા મરચાં, નારીયેળનો ભુકો, રાજગરો, ખસખસ, હળદર, વિગેરે.

K. HARIBHAI & SONS

(PTY) LTD.

Direct Importers: Wholesale & Retail Merchants.

81 Victoria Street, — P.O. Box 2156 — Durban.

Telegraphic Add. "BHAISONS"

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

માતા કસ્તુરબા

(પહેલાં પાનાનું અનુસંધાન)

કરવાનો નિર્ણય લીધો. ફિનિક્સમાં રહેતી બહેનોને ભાગ લેવા આગ્રહ કર્યો; પણ બાને તો તેમણે કહ્યું જ નહોતું. તેઓ માનતા કે, જોખમ ભરેલાં કામોમાં આંઓ પોતાની મેળે જ જે પગલું ભરે, તેજ પુરૂષે સ્વીકારવું જોઇએ; અને ન ભરે તો પતિએ તેને વિષે જરાયે દુઃખી થવું ન જોઇએ. બા જેલમાં જવા તઇયાર થયાં; પણ હસીને બાપુને કહેતાં, 'હું જેલમાં જઇશ તો જરૂર મરી જઇશ હો...'

બાપુએ કહ્યું હતું કે, "તું જેલમાં મરી જઇશ તો જગદંબાની જેમ હું તને પુજીશ." બાની ખૂબી જ એ હતી કે મને કમને બાપુને અનુસરવું.

ચાર બહેનોને લઇને સવિનય ભંગ કરવા બા વોલકરસ્ટમાં દાખલ થયાં. પૂ બા પાછળ અનેક હીંદી બહેનો ભોગ આપવા તઇયાર થઇ ગઇ.

કાયદાનો ભંગ કર્યો. સૌને પકડવામાં આવ્યાં અને ૭ માસની સખત સજા કરવામાં આવી.

હીંદમાં આજે જે સ્ત્રી–શક્તિની પવિત્ર અને પ્રચંડ જ્વાલા પ્રગટી નીકળી, તેનું બીજ આમ દક્ષિણ આફ્રિકામાં રોપાયું.

૧૯૧૩ના ડીસેમ્બર માસની ૨૨મી તારીખે બા છુટયાં. સ્વાગત માટે બાપુ આવી પહોંચ્યા. હાડપિંજર જેવાં બાને જોઇને સૌની આંખોમાં આંસુ આવ્યાં.

આ અરસામાં એક ૭૮ વર્ષના સેવાભાવી પ્રેમાળ બહેન મીસ મોલ્ટન બાને મળવા ફીનીક્સમાં આવ્યાં. દુઃખી હૃદયે તેમણે જેલની મુશ્કેલીઓ પુછી. પછી તેમણે કહ્યું, "આવી નિર્દોષ, પવિત્ર, દેવી જેવી આ કસ્તુરબા જનરલ સ્મટસનો શો ગુનો કરી શકે?"

બા અને હીંદી સ્ત્રીઓ પ્રત્યે સરકારે બતાવેલ અક્ષમ્ય વર્તન માટે દુઃખ અનુભવતી એ અંગ્રેજ સ્ત્રીની લાગણી સમજાય છે.

સ્વાતંત્ર્યની લડતનાં સ્ત્રી-સેનાની

બંગાળના ભાગલા પછી હીંદમાં રાજકીય નવયુગનો આરંભ થયો હતો. લાલ બાલ અને પાલની ત્રીપુટીનું નામ સ્મરણ ઘેરઘેર ગુંજતું હતું. સુરેન્દ્ર નાથ બેનરજી સિંહગર્જના કરી બંગાળ ને ગજવતા હતા. મુંબઇમાં ફિરોજશાહ મહેતા ગાજતા હતા અને વડી ધારાસભાને ગોખલે ધ્રુજાવતા હતા. મહાયુદ્ધથી અશાંત બનેલી પ્રજા શાંતિ કુતની રાહ જોતી હતી.

ગુજરાતમાં આશ્રમ સ્થાપી, ફિનીક્સનાં સાથીઓને સાથે લઇ બેસી જવાનું બાપુએ વિચાર્યું. પૂ. ગોખલેજીએ મદદ કરી અને કોચરબ સત્યાગ્રહ–આશ્રમ અસ્તિત્વમાં આવ્યો. હજુ અહીં જંપ્યાય નહોતા ત્યાં હિમાલય તરફથી સાદ આવ્યો. હિમાલયની તળેટીમાં પતિત પાવની ગંગાને પેલે પાર ચંપારણમાં ગરીબ અજ્ઞાન જનતા પર ક્રુર અમાનુષી વર્તન થતું હતું. તિનકઠિયાનો ક્રુર રિવાજ આમ જનતાને શોષતો હતો. સરકાર સાથેની વાટાઘાટનું પરિણામ ન આવ્યું. ત્યારે બાપુએ આ અભણ દરિદ્ર પ્રજાને અહિંસાના પાઠ ભણાવા માંડયા. બા-પણ ગામડે ગામડે ઘુમતાં. ભીતિહરવામાં નાનકડી શાળા સ્થાપી. ગામડે ગામડે ઘુમી બા શિક્ષણની વાતો સમજાવતાં. શાળાનાં ઝુંપડાં બાળી નાંખવામાં આવતાં. ખોટા આક્ષેપો મુકાતા તો પણ નિર્ભય બનીને બા કામ કરતાં હતા. ભાષાની મુશ્કેલી હોવા છતાં ભલભલાં થાય તેવું કામ બાએ કર્યું. દરિદ્ર પ્રજાને પહેરવા આબરૂ ઢાંકવા પુરતાં વસ્ત્ર નહોતાં કે નહોતું ખાવા અન્ન

ચરોતર જેવા રસાળ પ્રદેશમાં કુદરત અને સરકારના દમન કોરડા વીંઝાયા. દુષ્કાળ અને મરકીથી લોકો બેહાલ બન્યા. ઉપરાંતમાં સરકારી મહેસુલ તો ઉભી જ હતી. ઘર લુંટાયાં, અને જાનમાલ હરાજ કરવામાં આવ્યાં. બાને ખબર મળ્યા અને દોડી આવ્યાં. સ્ત્રી-સમાજમાં જબરી જાગૃતિ આણી. અસહ્ય હેરાનગતિ પછી સમાધાન થયું. આ લડતે ગુજરાત ભરના ખેડુતોમાં જાગૃતિ આણી. ગામડાંની સ્ત્રીશક્તિનું માપ નીકળ્યું અને ગામડાંની રાજદ્વારી કેળવણીનાં પગરણ થયાં. શાંત સેનાવૃત્તિ, મૂંગી સહનશક્તિ અને અથાગ પરિશ્રમ બાની હરેક નાની મોટી પ્રવૃત્તિઓમાં દૃષ્ટિએ પડતાં હતાં.

સ્વરાજ્યની પ્રથમ લડત

૧૯૨૨માં બાપુને પકડવામાં આવ્યા. ૬ વર્ષની સજા થઇ ત્યારે બાએ ભારત ની જનતાને સંદેશો આપ્યો. "મારા પતિને આજે ૭ વર્ષની સજા થઇ છે. આ ભારે સજાથી હું કંઇક અસ્થિર બેચેન બની છું એનો મારે સ્વીકાર કરવો જોઇએ. પણ આપણે ધારીએ તો સજાની મુદત પુરી થાય તે પહેલાં જ આપણે તેમને છોડાવી શકીએ. સફળતા મેળવવી એ આપણા હાથની વાત છે. જો આપણે નિષ્ફળ નીવડશું, તો એમાં આપણો દોષ હશે અને તેથીજ હું મારા દુઃખમાં દિલસોજી ધરાવનાર સર્વ સ્ત્રીપુરૂષોને રાત દીવસ રચ્યાંપચ્યાં રહીને રચનાત્મક કાર્યક્રમને સફળ બનાવવાની વિનંતી કરૂં છું. રચનાત્મક કાર્યમાં રેંટીયો ચલાવવો અને ખાદી ઉત્પન્ન કરવી એ મુખ્ય છે. ગાંધીજીની સજાનો જવાબ આપણે આ રીતેજ આપીએ."

બાના સાચા દિલના આ સંદેશાએ જનતા ઉપર ખુબ સારી અસર પાડી અને ઘેર ઘેર રેંટીયા ગુંજતા થયા.

આ અભણ બા જેણે નથી "અન ટુ ધી લાસ્ટ" વાંચ્યું કે નથી વાંચ્યું પ્લેટોનું આદર્શનગર, તેમ છતાં અંતઃસ્ત્રોતથી તેમણે પ્રજાને પ્રેરણા આપી છે. બાપુની રચનાત્મક પ્રવૃત્તિ તરફ ભલાભલાની શ્રદ્ધા ડગી હતી. ત્યારે અડીખમ બાએ અજબ નિષ્ઠાથી તેમાં પ્રાણસંચાર કર્યો હતો.

જો યુદ્ધ થશે તો સમગ્ર ચેતનસૃષ્ટિનો વિલય થશે

(પહેલા પાનાનું અનુસંધાન)

માનવજંતુઓ માંહોમાંહ્ય નજીવી તકરારો કરીને સારાયે બ્રહ્માંડને દૂષિત કરવાની યોજનાઓ કરી રહ્યાં છે એમ હું જ્યારે વાંચુ છુ ત્યારે મને ખરેખર એમ લાગે છે કે આ માનવજંતુઓ અધર્મા ચરણનો અપરાધ કરી રહ્યા છે."

કદાચ યુદ્ધ થશે?

લોર્ડ રસેલે આગાહી કરતાં લખ્યું છે: "મને લાગે છે કે કદાચ યુદ્ધ થાય. અને તેને પરિણામે પૃથ્વી પરની સમસ્ત ચેતનસૃષ્ટિ અથવા લગભગ સઘળી ચેતનસૃષ્ટિ વિલય થશે. ને કદાચ યુદ્ધ નહિ થાય તો આકાશી ગ્રહો પરથી કદાચ આક્રમણો થશે. કદાચે એમ પણ બને કે ગ્રહોને વિશૃંખલ કરવા માટેનાં સાધનો પણ શોધી કાઢવામાં આવે. પરિણામે ચન્દ્ર વિભક્ત થઇ જાય અને તુટી પડીને ઓગળી જાય. વિષમય કણોની મોસ્કો અને વોશીંગ્ટન પર કે વધુ નિર્દોષ દેશો પર વર્ષા થાય.

"જેમ જેમ વરસ પછી વરસ પસાર થતાં જાય છે તેમ તેમ અણુશસ્ત્રજનિત વિનાશોનો સંભવ વધતો જાય છે. આશા રાખવામાં આવે છે તેમ ચન્દ્ર અને કદાચ મંગળ અથવા શુક્રનો સ્વયંસંચાલીત શસ્ત્રો છોડનાનાં સ્થળો તરીકે ઉપયોગ થઇ શકે. અને એમ જો થાય તો સર્વનાશ અણધાર્યો વધશે જ."

"બંને છાવણીમાં એવા લોકો છે જેઓ એમ ધારે છે કે દુશ્મનના વિજય કરતાં માનવજાતિનો પ્રલય એ કંઇક વધારે નાનુ અનિષ્ટ છે. હું માનુ છું કે આવું મંતવ્ય જે કોઇ સેવતું હોય તે ગાંડો જ છે."

સુકાં મરચાં

૩૩ રતલી ગુણીની શી. ૩૯–૦, ૫ ગુણી અથવા વધારે માટે શી. ૩૬–૬ ગુણની, કુકીંગ ઓઇલ ૪ ગાલન ના ટીનની શી. ૪૭–૬, ખકાલા ઘી ૩૭ રતલી ટીનની શી. ૭૫–૦.

MAARMANS PTY LTD.
Box 26, Phone 128.
Brits Transvaal.

પો. બો. ૫૩૧૦ —•— ટેલીફોન ૩૩–૫૯૧૦
ટેલીગ્રાફ એડરેસ: "ભગતકો"

ભગત બ્રધર્સ (પ્રો) લી.

૧૪ કોર્ટ સ્ટ્રીટ,
જોહાનીસબર્ગ.

હોલસેલ અને રીટેઇલ મર્ચન્ટ અને ઇમ્પોર્ટર્સ

ખાસ કરીને હમારે ત્યાં ઇન્ડિયન અને ઇંગ્લીશ ગ્રોસરી, દેશી માથામાં નાંખવાના જાત જાતના તેલો–અત્તરો, સ્ટેનલેસ સ્ટીલ, પીત્તળના અને એલ્યુમીન્યમના વાસણો-કાચ અને પ્લાસ્ટીકની બંગડીઓ– કેરમબોર્ડ અને સ્ટાઇકર તથા બીજી અનેક દેશી ચીજો કીફાયત ભાવથી મળશે.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

પત્થરનો ચહેરો

અનુવાદક: હર્ષદરાય માસ્તર (જો'બર્ગ)

(ગયા અંકથી ચાલુ)

કવિ, અરનેસ્ટની પાસે બાંકડા પર બેસી ગયો અને તેમણે વાતો કરવા માંડી. કવિએ ભલભલા ડહાપણ ભર્યો તત્વજ્ઞાનીઓને બોલતા સાંભળ્યા હતા પણ અરનેસ્ટના જેવા નહીં. અરનેસ્ટના વિચારો હૃદયના ઉંડાણમાં થી નીકળીને વાણી રૂપે પ્રગટ થતા હતા. મહાન સત્યને તે પોતાની સાદી વાણીથી પરિચિત બનાવી દેતો હતો. કહેવાતું હતું તે પ્રમાણે દેવદુતો ખેતર માં તેની સાથે કામ કરવા આવતા. શિયાળામાં તાપણે આવીને બેસતા અને મિત્રની જેમ અરનેસ્ટને ઘરે પણ રહેતા. તેમના સત્સંગથી અરનેસ્ટે તેમના ઉચ્ચ વિચારોને પોતાનામાં ગ્રહણ કર્યો હતા, અને તે વિચારોને તેણે લોકવાણીના સાદા અને સુમધુર શબ્દોમાં મૂકીને પ્રગટાવ્યા હતા. કવિ એ પણ એમજ વિચાર્યું. બીજી તરફ કવિની કલ્પનાભરી વાણીથી અરનેસ્ટ મુગ્ધ થઇ ગયો હતો. આ બન્ને પુરૂષોની એક બીજા પ્રત્યેની લાગણી એ એમનામાં એવા ઉંડા ઉંડા ભાવ જનમાવ્યા કે જેવા તેઓ એકલા રહી ને કદી પામી શક્યા ન હોત. તેમનાં મન એક જ પાટે ચાલતા હતા. તેમના સંગમથી એવું અમૃત ઝરતું હતું કે જેને બે માંથી કોઇ પોતાનું જ છે એમ કહી નહીં શકે, વળી તેમાં પોતાનો કેટલો હિસ્સો છે તે પણ કહી નહીં શકે! એક બીજાને દોરતા દોરતા તેઓ તેમના વિચાર રૂપી ઉંચામાં ઉંચા મથકે આવી પહોંચ્યા. આવી સુરમ્ય જગ્યાએ તેમણે કદી પ્રવેશ કર્યો ન હતો, અને હવે ત્યાંથી ખસવાનું તેમને મન થતું ન હતું.

અરનેસ્ટ કવિને સાંભળતો હતો ત્યારે તેણે કલ્પના કરી કે જાણે પેલો પત્થરનો ચહેરો પણ નીચો નમીને સાંભળવાનો પ્રયત્ન કરતો હતો. આતુરતા થી કવિની ચમકતી આંખોમાં તે ચહેરો જોઇ રહ્યો હતો.

"અદ્‌ભુત શક્તિઓ દાખવતા આપ કોણ છો?" અરનેસ્ટે પુછ્યું.

કવિએ પેલા પુસ્તક તરફ આંગળી કરી કે જે અરનેસ્ટ વાંચી રહ્યો હતો.

"તમે આ કવિતાઓ વાંચી છે," કવિએ કહ્યું "અને તે દ્વારા તમે મને જાણો છો કારણ કે તે કવિતાઓ મેં જ લખી છે."

ફરીથી ઘણીજ અધિરાઇથી અરનેસ્ટે કવિની મુખાકૃતિને ચકાસવા માંડી. પત્થરના ચહેરા સામે જોઇ તે કવિના ચહેરાને સરખાવવા પ્રયત્ન કરતો હતો. પરંતુ તેના વદન પર નિરાશા છવાઇ ગઇ. માથું ધુણાવતા તેણે નિસાસો નાખ્યો.

"તમે જરા નિરાશ જણાઓ છો," કવિએ પુછ્યું.

અરનેસ્ટે કહ્યું. "કારણ કે જીવનભર મેં એક ભવિષ્યવાણી ફળિભુત થવાની રાહ જોઇ છે જ્યારે મેં આ કવિતાઓ વાંચી ત્યારે મેં આશા બાંધેલી કે તેના લેખક એ આશાઓ ફળિભુત કરશે.

"તમે આશા રાખી હતી," કવિએ મંદ હાસ્ય કરતાં કહ્યું, "કે મારા માં તમને પેલા પત્થરના ચહેરાનું સામ્ય જોવા મળશે. આગળ ઉપર મીસ્ટર ગેધરગોલ્ડ, સેનાપતિ અને સ્ટોની ફીઝને જોઇને તમે નિરાશ થયા હતા. હવે મને જોઇને તમારી આશાઓ પર પાણી ફરી વળ્યું છે. હા, અરનેસ્ટ આ મારો અંત છે. પેલા પણ નામો સાથે હવે તમારે મારૂં નામ પણ લખવાનું છે, કે જેણે તમારી આશાને નિરાશામાં ફેરવી દીધી. હું શરમનો માર્યો આ સઘળું તમને કહી રહ્યો છું, અરનેસ્ટ; હું એ ભલા અને દિવ્ય ચહેરાની સરખામણીમાં ઉભા રહેવાને લાયક નથી."

"પણ શા માટે?" અરનેસ્ટે પુછ્યું પુસ્તક તરફ આંગળી ચીંધીને તેણે ઉમેર્યું, "શું આ વિચારો દિવ્ય નથી?"

"તેમાં દિવ્યતાની જ્યોત બળી રહી છે," કવિએ કહ્યું, "તેમાં તમે સ્વર્ગિય ગાનના પડઘા સાંભળી શકો છો. પરંતુ વહાલા અરનેસ્ટ, મારૂં જીવન મારા વિચારો સાથે સુમેળ નથી મેં મહાન સ્વપ્નો સેવ્યાં, પરંતુ તે સ્વપ્નો સ્વપ્નોજ રહ્યા કારણ કે હું જાણી જોઇને સત્યથી દુર રહ્યો અને આ ક્ષણભંગુર જીવનને સમજવા મેં પ્રયત્ન ન કર્યો. કદી કદી તો જે મહાનતા, સૌંદર્ય અને ભલમનસાઇ જેવા ગુણો મેં મારી કવિતાઓમાં દેખાડ્યા છે તેમાં મને પોતાને શ્રદ્ધા બેસતી નથી. તમે તો પવિત્રતા અને સત્યના શોધક છો. તો પછી તમે એ દિવ્ય મુખાકૃતિમાં મને શોધવાની વ્યર્થ આશા શીદને રાખો છો?"

કવિ નિરાશ થઇને બોલતો હતો. તેની આંખોમાંથી આંસુ સરતા હતા. અરનેસ્ટની આંખોમાં પણ ઝળઝળિયા આવી ગયા.

સંધ્યા વખતે પડોશના રહેવાસીઓ ને સંબોધવા અરનેસ્ટને જવાનું હતું. ખુલ્લામાં સભા ભરાવાની હતી. કવિની સાથે, હાથમાં હાથ પરોવીને અને વાતો કરતો કરતો અરનેસ્ટ સભાસ્થળે આવી પહોંચ્યો. એકાંત જગ્યા હતી. આજુબાજુ ડુંગરો અને મોટા મોટા ખડકો નજરે પડતા હતા. જાતજાતની વનસ્પતિઓ સર્વત્ર ઉગેલી હતી જાણે પેલા ખડકોને માટે કુદરતે લીલો ગાલિચો પાથર્યો હતો! સામે જ એક નાનો સરખો ચોરો હતો. અરનેસ્ટ એ ચોરા પર જઇને ઉભો રહ્યો અને શ્રોતાજનો પર ભાવ ભરી દૃષ્ટી ફેરવી કેટલાક લોકો ઉભા હતા, બીજા બેઠેલા હતા, ફાવટ પ્રમાણે સૌએ જમીન પર આસન જમાવ્યા હતા, અસ્તાચલ તરફ ગમન કરતા સૂર્યનાં સોનેરી કીરણો, વૃક્ષોની ડાળમાંથી પસાર થઇ થઇને લોકો પર પડતા હતા. બીજી તરફ મહાન પત્થરનો ચહેરો દેખાતો હતો. અહોહો! શું ભલમનસાઇ એ સ્મિત કરી રહેલા ચહેરા પર દેદીપ્યમાન થતી હતી!

અરનેસ્ટે બોલવાનું શરૂ કર્યું. જે હૃદયમાં હતું, જે મનમાં હતું તે તેણે લોકોને આપવા માંડ્યું. તેના શબ્દો માં શક્તિ હતી કારણ કે તે શબ્દો તેના વિચારો સાથે એકસ્વર થતા હતા. તેના વિચારોમાં સત્યતા અને ગંભીરતા હતી કારણ કે તે વિચારો, અરનેસ્ટે જીવેલા જીવન સાથે તાલ પૂરતા હતા. આ ઉપદેશક જે કંઇ બોલતો હતો તેમાં તે જીવનનો રસ નીચોડતો હતો; સારાં કર્મો અને શુદ્ધ પ્રેમ પીગળીને એકરસ થઇ તેની વાણી માંથી વહી રહ્યો હતો. તેની વાણી માંથી ખરતા ખજાના સામે અમૂલ્ય હીરા મોતી પણ તુચ્છ હતા. કવિ બેઠો બેઠો અરનેસ્ટને સાંભળતો હતો. તેને થયું કે અરનેસ્ટની હૈયાતિ અને ચારિત્ર્ય એવું કાવ્ય રચી રહ્યા હતા કે જે પોતે લખેલી કવિતાઓ કરતાં ઘણીજ મહાન હતી. અશ્રુથી એ કવિની આંખો ચળકતી હતી. માન ભરી દૃષ્ટિએ તેણે અરનેસ્ટ તરફ જોયું અને મનમાં જ કહ્યું કે એક ઉપદેશક અને સંતપુરૂષને છાજે તેવો માણસ અરનેસ્ટ કરતાં વધુ લાયક ક્યારેય નથી પાકયો. કેટલો મૃદુ, મધુર, વિચારવંત ચહેરો! સફેદ બાલ તેની ભવ્યતામાં કંઇ ઓરજ વધારો કરતા હતા. અસ્ત થતા સૂર્યના સોનેરી પ્રકાશમાં, દુર દુર, મહાન પત્થરનો ચહેરો સ્પષ્ટ રીતે દેખાતો હતો. ચહેરા ની આજુબાજુ સફેદ ધુમ્મસ છવાયું હતું અને અરનેસ્ટના સફેદ બાલ જેવું એ ચહેરાની ભવ્યતામાં વધારો કરી રહ્યું હતું. તેની ભલમનસાઇની દૃષ્ટી જાણે આખી દુનીયાને પોતાની બથમાં સમાવી લેતી હતી.

તે ઘડીએ, એક વિચાર આવતા અરનેસ્ટના ચહેરા પર મહાનતાનો અપૂર્વ ભાવ પ્રગટયો તે એટલો તો ભલમનસાઇ ભર્યો ભાવ હતો કે કવિ એ આંતરિક પ્રેરણાના આવેશમાં આવી જઇને હાથ ફેલાવતા બૂમ પાડી.

"જુઓ! જુઓ! અરનેસ્ટ પોતેજ એ મહાન પત્થરના ચહેરાનું સામ્ય ધરાવે છે?"

લોકોએ આંખ ઉંચી કરી અને જોયું કે એ ઝીણી નજર વાળા કવિ એ સાચું જ કહ્યું હતું. પેલી ભવિષ્ય વાણી ફળિભુત થઇ હતી. પરંતુ અરનેસ્ટે તો પોતાનું ભાષણ પૂરૂં કર્યું અને કવિના હાથમાં હાથ પરોવીને, ધીમે ધીમે ઘરભણી ચાલવા માંડયું. હજુ પણ તે આશા સેવતો હતો કે કોઇ પોતાના કરતા વધારે ડાહ્યો માણસ વખત જતાં દર્શન દેશે કે જેનો ચહેરો પેલા મહાન પત્થરના ચહેરાને મળતો આવતો હોય.

(સંપૂર્ણ)

બુકકીપીંગ, ઇનકમ-ટેકસ રીટર્ન્સ, લાઇસેન્સીસ, રેવન્યુ કલીયરન્સ અને ઇનસ્યોરન્સ માટે મળો:

આર. વીઠ્ઠલ

૧૨ બાર્કલી આર્કેડ, ૩૮ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, કોરનર ડાયગોનલ અને માર્કેટ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબર્ગ, ફોન ૩૩-૧૬૫૪.

માથે બાંધવાની રીબન અને વેણીઓ

મખમલ, સાટીન, ટાફેટા સીલ્કની, રીબન અનેક રંગ, ડીઝાઇન અને સાઇઝમાં મળશે, લગ્ન મંડપ અને મોટર શણગારવા માટે જથ્થાબંધ રીબનો મળી શકશે.

બચ્ચાં માટે મખમલ, અને રેસમ તથા ફેલ્ટની ટોપીઓ કીફાયત ભાવે બનાવી આપવામાં આવશે.

અંબોડે બાંધવા મખમલ, રેસમ, કોટન વિગેરેનાં ફુલોની રંગ રંગની વેણીઓ અને અનેક પ્રકારના બ્રોચર્સ મળશે.

ઠેકાણું: માબરો હેટસ (પ્રો.) લી.

લેડીઝ એન્ડ ચીલ્ડરન્સ હેટ મેન્યુફેકચરર,

ફોન: ૮૩૫-૭૯૯૨ પહેલે માળે,
બોકસ ૫૨૫૭. માસ્ટર મેન્સન્સ
૩૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, — જોહાનીસબર્ગ.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

લગ્ન પ્રસંગો માટે

અમને મળો.

સુરતી જમણના અમે સ્પેશ્યલીસ્ટ છીએ.

શ્રી કેપીટનની અંગત દેખરેખ નીચે યુનીયનના અને રોડેસીયાના કોઈ પણ ભાગમાં તમારે મુકામે આવી રસોઈ કરવાનો અમે કન્ટ્રાકટ લઈશું.

કેપીટન્સ બાલ્કની હોટેલ

(ધી કોર્નર મીઠાઈ હાઉસ)

ગ્રે અને વિકટોરીયા સ્ટ્રીટના ખુણાપર – ડરબન.

ફોન નંબર ૨૩૪૧૪ ટેલીગ્રામ: KAPITAN.

ધીરૂભાઈ પી. નાયક

બુકકીપર, મુસાફરી, વીમાનાં અને જનરલ એજન્ટ

હીંદુસ્તાન અગર દુનીયાના કોઈ પણ ભાગની હવાઈ દરિયાઈ અગર જમીન માર્ગે મુસાફરી કરવા ઘેર બેઠાં અમારી મારફતે બુકીંગ કરો.

જીંદગી, આગ, ચોરી, ફુલ્લર, અકસ્માત, પ્લેટગ્લાસ, વિગેરેના વીમા અમે ઉતરાવી આપીએ છીએ.

ઈન્કમટેક્સ, પરસનલ ટેક્સ, હિસાબના ચોપડા લખાવવા રેવન્યુ ક્લીયરન્સ સર્ટીફીકેટ કે વેપારના લાયસેન્સો. પાસપોર્ટ તેમજ ઈમીગ્રેશનને લગતી બાબતોમાં કંઈ પણ ફી લીધા વિના અમે મફત સલાહ આપીએ છીએ.

નેશનલ મ્યુચ્યુઅલ લાઈફ એસોસીએશન ઓફ ઓસ્ટ્રેલીયા અને યોર્કશાયર ઈનસ્યુરન્સ કંપની લીમીટેડના પ્રતિનિધિ.

Phone : 33-9037. 26 Barkly Arcade,

Cor. 38, Market & Diagonal St., J'BURG.

તાજું ઉમદા ફ્રુટ

આંબા અથાણ, લીલી અળદ, રતાળ અને સુરણની મોસમ ચાલુ છે. આદુ પેની ૮ રતલ, લસણ શી. ૧–૩ રતલ.

પાપડ નંબર ૧ શી. ૧૦, નંબર ર શી. ૮ ૧૦૦.

કપુરી અને ચેવલી પાન બજાર ભાવ, પોર્ટેજ જુદું. બારકીટ ગોલ શી. ૧૦–૬ લાંબી અને સ્કવેર બારકીટ શી. ૧૧–૬ ડઝન.

રોડેસીયા, ન્યાસાલેન્ડ અને બેલજીયન કોંગોના ઓરડરો ઉપર પુરતું ધ્યાન આપી કોઈ પણ વસ્તુ પરમીટ કઢાવી મોકલશું.

All prices subject to Market fluctuations.

A. KADER & Co., (PTY) LTD.

WHOLESALE FRUIT MERCHANTS

P. O. Box 251. DURBAN.

ફરનીચર! ફરનીચર!! ફરનીચર!!!

બેડરૂમ સુટ, ડાઈનીંગરૂમ સુટ, વોર્ડરોબ, ડરેસીંગ ચેસ્ટ, સાઈડ બોર્ડ ઓફીસ ડેસ્ક, બુક કેસ, ટેબલ, તદન કીફાયત ભાવે ખરીદી શકશો. જાતે પધારી લાભ લેવા ચુકશો નહિ.

—બોક્સ, ટેબલ અને કીચન ડરેસર—

જે હમારી દેખરેખ નીચે તઈયાર થાય છે. તેનો સ્ટોક હમેશાં તઈયાર રહે છે. માત્ર રોકડા ભાવોના પ્રાઈસ લીસ્ટ મંગાવો અને વેપાર આગળ વધારો.

L. MISTRY

51 BREE STREET, BURGERSDORP. J'BURG.

PHONE 33-4691. BOX 2526.

હીંદની મોટામાં મોટી વિમાની કમ્પની તમારી સેવામાં

—ધી—

ન્યુ ઇન્ડીયા ઇન્સ્યુરન્સ

કંપની લીમીટેડ

સાઉથ આફ્રિકાના એકજ મુખ્ય પ્રતિનિધિ

રૂસ્તમજી જાલભાઈ રૂસ્તમજી

૧૪૦ કવીન સ્ટ્રીટ,

ડરબન – નાટાલ.

સેવા અને નિર્ભયતા

માટે અમને મળો.

બધી જાતના વિમાઓ અમે ઉતારીએ છીએ.

પી. ઓ. બોકસ ૧૬૧૦.
રેસીડેન્સ: ૧૧૧ ઇલેવન્થ એવન્યુ,
ડરબન.

ટેલીફોન્સ:
ઓફીસ: ૨૫૮૪૫
રેસીડેન્સ: ૩૬૪૧૩.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

શાળાની અછત

ઇસ્ટ આફ્રિકાનો પત્ર

(અમારા ખાસ ખબરપત્રી તરફથી)

પુર્વ આફ્રિકામાં કેળવણીનો પ્રશ્ન એટલો જટિલ બની ગયો છે કે તેનો ઉકેલ શોધવો અતિ મુશ્કીલ છે. જો કે ઉપાય હસ્તામલક છે પણ એ ન્યાય સૂત્રને અનુસરવા કે એનું આલંબન ગૃહણ કરવા હીંદીઓની જરાય તઇયારી નથી, કારણ કે એમાં પૈસાનો સવાલ પ્રાધાન્ય ધરાવે છે. ધનવાનોને ધનની પડી છે, મધ્યમ વર્ગ બન્ને બાજુની ભીંસમાં ભીંસાઇ રહ્યો છે; આપણે સંસારના અનેક ક્ષેત્રે સંયમ ખોઇ બેઠા છીએ એમાં આ વાત તો મહત્વની છતાંય ક્ષુદ્ર છે. આપણે ખાણાપીણામાં, વસ્ત્રોના ભપકામાં, ટાપટીપમાં અને જીવન જીવવા જે વસ્તુઓની જરૂર નથી એવી ઘણીય વસ્તુઓનો ઉપભોગ આંખો મીંચીને કર્યે જઇએ છીએ એ તરફ જરા પાછું વળીને જોવાની જરૂર છે. જાણે અજાણે પણ વધી પડેલી અથવા વધારી દીધેલી જીવનની જરૂરીયાતોને અમુકાંશે પણ ઓછી કરી નાખીએ તો અનેક મુશ્કીલ પ્રશ્નો આસાન બની જાય. સરકારના કે આપણા—પરસ્પરના દોષો જોવાથી કશોજ લાભ થવાનો નથી.

એ તો હકીકત છે કે પૂર્વ આફ્રિકાની સહેવાત સ્કુલો બધાં જ એશીયન બાળકોનો સમાવેશ કરી શકે એમ નથી, એ નગ્ન સત્ય પિછાણ્યા પછી આપમેળે જ આ કેળવણીનો પ્રશ્ન ઉકેલવો રહ્યો. જીવનની જરૂરીયાતો સપ્રમાણ કરી બાળકોના કેળવણી ફંડમાં દરેક એશીયન ધારે તો ઘણું ઘણું આપી શકે! ધારે તો વિદ્યા ભવન શું વિદ્યાપીઠ બાંધી શકે!

ના. રાજમાતાની પધરામણી

ના. રાજમાતા—ક્વીન મધર ક્વીન એલીઝાબેથ નઇરોબીની મુલાકાત લઇ તા. ૯મીએ સાંજે ૪૨ કલાકની મુલાકાતે મોમ્બાસા આવ્યા હતાં. રાજમાતાના સ્વાગત માટે સારી એવી તઇયારીઓ થઇ હતી ને મોમ્બાસા મ્યુનીસીપલ બોર્ડે એ તઇયારીઓના ખર્ચ માટે એંશી હજાર શિલીંગ મંજુર કર્યાં હતા. મોમ્બાસાની વિભિન્ન કોમોએ રાજમાર્ગ પર ઉભા રહી દર્શનાભિલાષની પરિતૃપ્તિ માણી હતી! ખેરીયત—સબસલામત અને આબાદી જ આબાદીની ગુલમ.ગે.— શોરોગુલ મચાવવાની પુરાણી ચાલ જગતમાં અત્યા.પ એના એજ ઢંગે ચાલી રહી છે!

બેકારીનો પવન

વેપારીઓ, નોકરીયાતો, મજદુરો—શ્રમજીવીઓ તેમજ પરાયા પરિશ્રમ પર જીવનારાઓ બાપોકાર કહે છે કે ધંધામાં ખુબ મંદી આવી છે. હાથ ચાલાકી કરી હોજરું ભરનારા પણ કોઇનું ખિસ્સુ ખાલી કર્યા પછી મહેનત માથે પડ્યાની છાની છુપી ફરીયાદ કરે છે. મોમ્બાસામાં આ મંદીનું મોજું જોરમાં ફેલાયું છે. આવી જીવલેણ મંદી હોવા છતાં નવી નવી દુકાનો શરૂ થાય છે, બંધ થાય છે ને પાછી શરૂ થાય છે. કેટલાક વેપારી એને તો એમ અફસોસ કરતા સાંભળ્યા છે કે યુરોપીયનો જેવા યુરોપીયનો પણ હવે તો ભાવ કસી કસીને પછી જ માલ ખરીદે છે. આફ્રિકનોમાં પણ હવે તો સમજ આવી છે ને એશીયનોમાં તો ઝાઝું કમાવાનું જ શું! પચાસ ચીજ જુએ ને પાંચ પણ ન ખરીદે! આ દેશમાં આજ સુધી ખુબ "મારજીન"થી વેપાર ખેડયો પણ હવે 'મારજીન'જ કયાં છે! ઓછામાં પુરૂં બેન્કોએ ધીરાણમાં કાપ મુકયો અને એ કાપ વેપારીના પેટ પર આવ્યો!!

બંધારણની બેડી

જગતની દરેક સંસ્થા, વ્યક્તિ કે સમાજને મજબુત કે આછા પાતળા બંધારણની જરૂર રહેવાની જ. નિયમન વગરનો તો જગતનો એકેય વ્યવહાર જ કયાં છે! વિશ્વનું બંધારણ સર્જાયા પછી વ્યક્તિનું બંધારણ બંધાયું અને તે પછી બંધનોની પરંપરા જ ચાલી. ધર્મના બંધન સાથે જ સમાજ બંધનનાં નિર્માણ થયાં અને આખરે એમાંથી રાજબંધારણનો જન્મ થયો. આ બધાં જ બંધનો પ્રથમ દર્શને તો ફુલની માળા બનીને આવ્યાં હતાં પણ અંતે એમણે એનું ખરૂં સ્વરૂપ પ્રકટાવ્યું અને ફુલની એ માળાઓ વજ્રશૃંખલાઓ બની ગઇ છે. માણસ જાત જે શૃંખલાઓમાં પ્રેમથી બંધાઇ હતી એ કુસુમ-કોમળ કડીઓ જ્યારે લોખંડી બેડીઓ બની ગઇ ત્યારે એ અકળાવા લાગી પણ એ બેડીઓના બાંધનારા એમના જાત ભાઇ જ હતા. એમણે એમને સમજાવ્યું કે આ બેડી નથી પણ આ ભૂષણ છે, એના વિના તારા હાથ, પગ ને મળું અડવાં લાગશે. માનવી પોતાના જાતભાઇની વાત માનીને પહેલાં તો રાજી થયો. થોડીક રાહત અનુભવી, સાથે સાથે બીજા પર વર્ચસ્વ જમાવી જોરાવર છું, અરે કોઇનો માલીક છું એમ માનતો થયો; પરંતુ જ્યારે એ પરચક્રના—પરદેશીઓના બંધનમાં બંધાયો ત્યારે એને બેડીની ખરી વેદના સમજાઇ. આજે એ પોકાર પાડે છે કે અમે ભીંસાઇ રહ્યા છીએ!

કેનીયામાં લેનોક્સ બોઇડ બંધારણ અમારા માથે ઠોકી બેસાડવામાં આવ્યું છે એમ કહેનારા એશીયનો અને આફ્રિકનો બંધન અને બેડીની વ્યાખ્યા કરવા—સમજવા વિચારવંત બન્યા છે. શ્વેત—શ્યામ— ઘઉંવર્ણાની આ માનવ ત્રિપુટી એકબીજા અંતરથી મળવા માગતા હોય એવો દેખાવ કરે છે, પરંતુ એમના મન એટલાં ચોકખાં નથી કે જેમાં છલનાની છાયા ન હોય!

આફ્રિકન જાગૃતિ પ્રત્યે સહાનુભૂતિની વાતો કરનારા આચારમાં બહુ જ ઓછાં કદમ ભરે છે. અમારૂં અને અમારાંનાં શું થશે એ સ્વાર્થીપણાની જાળ એને સ્વાર્થત્યાગી બનાવતાં રોકે છે. 'ત્યાગ કરીને ભોગવ' એ ભારતીયોનું—એશીયનોનું સજ્જનજીનું સુત્ર આજે વિસારે પડયું છે અને એથી બંધારણની બેડી પંપાળવાનું અને એમાં કોમળતાને શોધવાનું ઘણાને ગાંડપણ લાગ્યું છે. પ્રભુ એમની આંખોનાં પડળ દુર કરે!

સમુદ્રે લીધેલો ભોગ

મોમ્બાસામાં શનિવાર તા. ૭–૨–૫૯ના રોજ બીચ ઉપર કેટલીક છોકરીઓ કે જેમાંની ઘણી ખરી છોકરીઓ ટ્રેન્ડ ટીચર્સ હતી, સમુદ્રમાં ન્હાવા પડેલ. આ છોકરીઓમાંથી ૨૨ વર્ષની એક કુમારિકા સુધા બી. સી. પટેલ વહેણમાં તણાઇ અને વમળમાં ડુબી ગઇ. બીજી કુમારિકા કુસુમ પટેલ પણ એક ખાડામાં સપડાઇ ગઇ. છોકરીઓએ બુમાબુમ કરી મૂકતાં શેલી હોટેલમાંથી બે યુરોપીયનો દોડી આવ્યા અને ડુબતી બાળાને બેહોશ બહાર કાઢી તે ઉગરી ગઇ બીજી ડુબી ગયેલી કુમારિકા સુધા પટેલની લાશ શોધવા એ બે યુરોપીયનોએ બહુ જ જહેમત ઉઠાવી અને હોટેલથી એક માઇલ દુર પાણીમાં ડુબી ગયેલી એ લાશ હાથ કરી.

નવા હિંદી ટ્રેડ કમીશ્નર

મોમ્બાસા ખાતેના હાલના હીંદી ટ્રેડ કમિશ્નર શ્રી ડી'મેલો કામથની બદલી અહીંથી હોંગકોંગ ખાતેના એલચી તરીકે થતાં તેની જગ્યાએ નવા હીંદી ટ્રેડ કમીશ્નર તરીકે શ્રી વી.વી દેવની નીમણુંક જાહેર કરાઇ છે. શ્રી દેવ આગામી મહિનાની અધવચમાં અહીં આવી પહોંચનાર છે.

વિવિધ વર્તમાન

દુનીયાનો સૌથી સમૃદ્ધ દેશ

આફ્રિકા માટેના યુનોના આર્થીક પંચની શરૂવાત કરતાં કેરો ખાતે ઇથીઓપીયાના શહેનશાહ હેલ સેલાસીએ જણાવ્યું કે, "આફ્રિકા દુનીયાનો સૌથી સમૃદ્ધ દેશ હોવા છતાં સૌથી પછાત દેશ આજે છે. હવે એનું ભાવી બીજા નહીં ઘડે અમેજ ઘડશું. આ પંચનું કાર્ય આફ્રિકાને આર્થીક રીતે સદ્ધર કરવા તેના કાચા માલનો ઉપયોગ એજ દેશમાં થાય એવી સમવડો કરવાનો રહેશે. આથી આ પંચને સમસ્ત આફ્રિકા મદદ કરશે એમ માનું છું.

સુર્યથી ચાલતો ચરખો

સુર્યની શક્તિથી ચાલતુ એક નવા પ્રકારનું કાંતણ યંત્ર પશ્ચિમ બંગાળના પ્રધાનો અને બીજાઓને બતાવવામાં આવ્યું હતું. આ યંત્ર શોધનારા શ્રી નીરેન્દ્ર નારાયણ ચૌધરીએ જણાવ્યું હતું કે "ચકકર ફેરવવા કે સુતર ખેંચવા માટે માનવ મજુરની જરૂર નથી. વીજુત ચુંબકીય મોજાથી—ઇલેકટ્રોમેગનેટીક વાઇબ્રેશ નથી આ બને કામો આપોઆપ થાય છે." ખાસ પદ્ધતીએ ગરમ કરવામાં આવેલી રેતીને જ્યારે સુર્યના પ્રકાશમાં ખુલ્લી મુકવામાં આવે છે ત્યારે તે ગરમી ચુસી લે છે અને પછી તે વડે કાંતણ ચક્ર ફરે છે. આ શક્તિ આઠ કલાક ટકે છે તે પછી કન્ટેઇનરને ફરીને ભરવું પડે છે. સાધારણ ચરખા કરતા આ સસ્તો પડશે એમ તેઓ માને છે.

બ્રોટસમાં દુકાન વેચવાની છે.

જનરલ ડીલરનું લાઇસેન્સ ધરાવતી હીંદી માલેકીની અને હીંદી લતામાં માઇન ઉપર આવેલી અમારી એક દુકાન લોક સ્ટોક અને બેરલ સાથે રોકડેથી ફકત પા. ૫૦૦૦–૦–૦ પાંચ હજારમાં વેચવાની છે. માટે લખો અથવા મળો.

Maarmans (Pty.) Ltd.
P.O. Box 26 — Phone 128.
BRITS (Transvaal).

માસ્ટર બ્રધર્સ (પ્રો.) લીમીટેડ

જાત જાતનાં નાયલન, રેશમી તેમજ સુતરાઉ કાપડ, સ્ત્રીઓ બાળકો અને પુરૂષો માટે ઉત્તમ જાતના ઉલન જર્સી, પુલોવર, કારડીગન્સ અને બચ્ચાઓ માટે—બુટીઝ, બીબ્સ, બ્લેન્કેટ્સ, શોલ્સ; નેપકીન્સ વિગેરે.

દરેક જાતના માલ માટે તપાસ કરવા ભલામણ.

૭૭ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબર્ગ.

ફોન: ૮૩૫-૬૭૮૯ — બોક્સ ૧૫૪૯.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

હિંદનો પત્ર

(અમારા ખબરપત્રી તરફથી) ૧૩-૨-૫૯.

નહેરૂ પોતાના મંત્રી વિશે

નહેરૂએ જણાવ્યું કે, મારા મંત્રી મી. મથાઇનો રાજીનામુ પાઠવતો પત્ર "એક કમનશીબ પત્ર તથા તોછડો અને ગેરડાહાપણ ભર્યો હતો." આ પત્ર લખવાની પરવાનગી આપવા માટે આડકતરી રીતે હું જવાબદાર છું કારણ હા પાડતા પહેલા મારે વધુ વિચાર કરવો જોઇતો હતો. છતાં "મી. મથાઇ માટે મને જરાપણ શંકા નથી. તે ઘણા પ્રમાણીક ચારીત્રશીલ અને મહેનતુ છે. ઘણો વધારે પડતો બોજો પોતાને માથે ઉપાડી લેવાની આદત ધરાવે છે અને ઘણીવાર મુખોઇ ભર્યું વર્તન રાખે છે." પત્રકાર પરીષદમાં ઉપરોકત સવાલનો જવાબ આપતા ખુલાસો કર્યો હતો.

હીંદની પ્રગતી માટે આશા

પત્રકાર પરીષદમાં પોતા વિશે બોલતાં નહેરૂએ કહ્યું, "રાજકીય ક્ષેત્ર માંથી નિવૃત્ત થએલો નથી અને હું હીંદની પ્રગતી માટે આશાવાદી છું. મારાથી બનતું બધુ કરી છુટવા હું જીવનના જે વર્ષો મારી પાસે બાકી છે તેમાં કરી છુટવા ઇચ્છું છું."

નોવા પક્ષના ઉપરી

પત્રકારનો પ્રશ્ન હતો કે, "તમે માનો છો કે ઇન્દીરા ગાંધી કોંગ્રેસ પક્ષના ઉપરી થશે?

નહેરૂએ જવાબ આપ્યો "મારા ઘણા "પાર્ટી બોસ" ઉપરી છે અને તે બધા સાથે હું ઘણોજ આનંદમાં રહું છું."

તમે "બોસને માન આપો છો?" "હા હું હમેશા સીસ્તપ્રિય માનવ છું."

ઇન્દીરા ગાંધીના પ્રમુખ પદ માટે પુછવામાં આવતાં નહેરૂએ જણાવ્યું "હું નથી જાણતો તમે મારી પાસે કેવા જવાબની આશા રાખો છો શીવાય કે તેનો મારી સાથે ગાઢ પરીચય છે."

કોંગ્રેસ પક્ષના ધારાસભ્યો નવા પ્રમુખને સહર્ષ બધાવે છે. પંડીત નહેરૂએ પણ શ્રી ઢેબરને નિવૃત્ત થતા ભાવ ભીની અંજલી આપી હતી. અને કહ્યું "જ્યારે કોંગ્રેસને ખરી જરૂર હતી ત્યારે તેઓએ એ બોજો પોતાને માથે ઉપાડયો હતો. અને દેશને તથા પક્ષને પોતાની મહાન સેવાઓ અર્પી હતી."

ઇન્દીરા ગાંધીને તેઓ જે જવાબદારી માથે લે છે તેને માટે ઢેબરે સહર્ષ વધાવ્યા હતાં અને આશાઓ અર્પી હતી. અને "અમને પૂર્ણ આશા છે કે તેઓ જવાબદારી અદા કરશે." અને પોતા તરફ નહેરૂ અને બીજાઓએ જે શુભેચ્છા બતાવી હતી તે માટે આભાર માન્યો હતો.

શ્રીમતી ગાંધીએ પોતાને અપાયલા માન માટે આભાર માનતા જણાવ્યું હતું કે, "મારી જવાબદારીનું મને પૂર્ણ ભાન છે અને હું મારા પક્ષને અને દેશને મારી બધી સારી શકતીઓ ખર્ચી સેવા અર્પીશ." અવાજમાં ધ્રુજારીઓ અનુભવતા શ્રીમતી ગાંધીએ જણાવ્યું "કે મારી ઉપર દેશે જે આશાઓ મુકી છે તે માટે શું બોલવું તે નથી સમજી શકતી." દેશની આ ભવ્ય સંસ્થાને એક સાધારણ સભ્ય તરીકે તેમને સ્વયંસેવકને નાતે મુખીઓની આજ્ઞા ઉપાડવાનું કામ કરી આજ સુધી સેવા અર્પી હતી. "અને હવે પણ હું મને એક સેવકજ સમજીશ" તે વખતે તેમનું હૃદય ભરાઇ આવ્યું હતું અને આંખો આંસુભીની બની હતી.

નવા નેતાને વધાવે છે

પંડીત નહેરૂએ ધારાસભાના પક્ષના નેતા તરીકે આવકારના ભાષણને અંતે ઇન્દીરા ગાંધી સાથે જ્યારે હાથ મીલાવ્યા, ત્યારે સભા હર્ષનાદથી ગાજી ઉઠી હતી. હાથ મીલાવતા નહેરૂએ કહ્યું. "મારી પુત્રી તરીકે મારી સાથી તરીકે અને આજે મારા ઉપરી નેતા તરીકે એને આવકારતાં હું ગર્વ અનુભવું છું."

તેમને વધુમાં કહ્યું કે જ્યારે એનુ નામ પ્રથમ જણાવાયું ત્યારે તેઓ ઘડીક આશ્ચર્ય પામ્યા હતા પણ હવે માને છે કે, પક્ષે સારૂં નિરાકરણ કર્યું છે "હવે દેખાય છે કે કોંગ્રેસે નવા લોહી માટે પોતાના દરવાજા ઉઘાડા મુકયા છે. યુવકો, સ્ત્રીઓ જે કોઇ ઇચ્છે તે તેમાં દાખલ થઇ શકે છે. અને પોતાના દેશને સેવા અર્પી શકે છે."

અંતમાં એમને જણાવ્યું કે "તેની નિખાલસતા, ચપળતા, પ્રેમ અને પ્રમાણીકતા કે જે તેને પોતાની મા તરફથી વારસામાં મળ્યા છે તેને માટે હું ગર્વ ધરાવું છું."

પાકીસ્તાનનો હુમલો

આસામ સરકારે ઢાકામાં પાકીસ્તાન તરફથી જે હુમલાઓ કરાય છે તેનો વિરોધ કરતાં જણાવ્યું હતું કે, હવે પાકીસ્તાનનો હુમલો અંકુશ બહાર જતો જાય છે. ફેબ્રુવારી છના ફરી પાછો હુમલો કરવામાં આવ્યો હતો છેલ્લા હેવાલ મુજબ ૬ થી ૮ તારીખ સુધી પાકીસ્તાને ગોળીઓનો સારી પેઠે સરહદના ગામડાઓ પર મારો કર્યો હતો. આ ગામડાઓ વસ્તીથી ભરચક છે. આથી આસામ સરકારે સખત શબ્દોમાં તેનો વિરોધ પાકીસ્તાન સરકારને દર્શાવ્યો હતો.

શ્રાદ્ધ દિન

ગાંધીજીનો ૧૧મો શ્રાદ્ધ દિન મુંબઇમાં મણીભુવનમાં તથા ચોપાટી પર ઉજવવામાં આવ્યો હતો. જાહેર પ્રાર્થના સભા અને ૪૦૦ ચરખા ચલાવવામાં આવ્યા હતા. સ્ત્રીઓ ભજનો ગાતા ગાતા કાંતતી હતી. મણીભુવનમાં કેદારનાથજીએ પ્રવચન કર્યું હતું

હીંદ બીજા દેશો લેવા નથી ઇચ્છતું

સંરક્ષણ પ્રધાન શ્રી કૃષ્ણમેનને જણાવ્યું કે હીંદનું લશ્કર નથી રાષ્ટ્રના આપ મતલબી પણાને રક્ષવા કે નથી બીજા પર ચઢાઇ કરવા. ફકત તેઓને હીંદની સરહદો સાચવવા રાખવામાં આવ્યું છે. તેઓ વિદ્યાર્થીઓની "રેલી"ને સંબોધી રહ્યા હતાં. વધુમાં તેમણે કહ્યું કે, ઘણાં માને છે કે "ગાંધીના હીંદ" લશ્કરને મહત્વ ન આપવું જોઇએ. એ ખરૂં છે કે અમે લશ્કરને સાચવવીએ છીએ પણ અમે તેનો દુરઉપયોગ નથી કરતાં. અમારે જો લશ્કરને યુદ્ધમાંજ ઉતારવું હોત તો હીંદની સરહદો પર થતાં હુમલાને કયારનાએ અમે બંધ કરી શકયા હોત. પણ અમે જાણીએ છીએ કે તે હીંદનોજ એક ભાગ છે અને આપણાજ લોકો છે.

રાષ્ટ્રપતિને સંદેશ

ડયુક ઓફ એડનબરા હીંદની વિદાય લેતા કલકત્તેથી એક સંદેશો રાષ્ટ્રપતિ પર મોકલી જણાવે છે કે, ઘણી "મારી ટુકી હીંદની મુલાકાત હતી છતાં એ ખુબ અભ્યાસ પૂર્ણ બની છે. હીંદે જે પ્રગતી કરી છે તે મે નિહાળી. આપણા બે દેશો વચ્ચે જે સંબંધ છે તે કાયમી રહે અને વધુ ગાઢ બનતો રહે એમ હું ઇચ્છું છું. મને જે ભાવ ભીનો સત્કાર મળ્યો છે તે માટે તમારો અને તમારા દ્વારા દેશનો હું આભાર માનું છું"

શુભ પ્રસંગો માટે ભેટ!

સ્ત્રીઓ અને પુરૂષો માટે

ઘડીયાળ!

૧૭, ૨૧ અને ૨૫ જ્યુલનાં ઓટોમેટીક કેલેન્ડર.

* રેમર
* રોટરી
* લેંકો
* રૂસર

વિગેરે દરેક જાતનાં ઘડિયાળ.

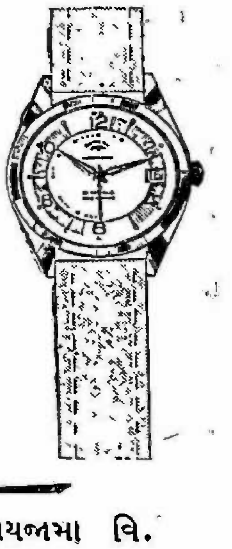

ઉપરાંત પુરૂષોનાં શર્ટ સુટ, પાયજામા વિ. તેમજ બાળકોનાં કપડાં.

હોલસેલ ભાવે મળશે

બોકસ ૫૬૮૮, ફોન: ૮૩૫-૨૬૦૧.

વલ્લભભાઇ બી. પટેલની કું.

૪૪, મારકેટ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબર્ગ.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

સમાચાર સંગ્રહ

—રાજકોટના પ્રસિદ્ધ આંખના ડૉ. કેશુભાઈની પુત્ર વધુ સરોજનું ડીસેંબર માં સ્ટોવથી દાઝીને અવસાન થએલું કહેવાય છે. હવે વિમત બહાર આવી છે કે સળગાવી મુકવામાં આવી હતી અને એમાં કુટુંબ સંડોવાયું છે. આ કેસે રાજકોટમાં ઠીક ચકચાર ફેલાવી છે.

—ગાંધી નિધી તરફથી એક કરોડના ભંડોળ સાથે ગાંધી શાંતિ સંસ્થા સ્થપાઈ છે. આમાં નહેરૂ, રાધાકૃષ્ણન વિગેરે છે આ સંસ્થા અહીંસા દ્વારા શાંતી સ્થાપવા માટે જોઈતો પ્રચાર કરશે.

—યુરોપના ૭ દેશો ફ્રાંસ, પશ્ચિમ જર્મની, ઈટલી, બેલ્જીયમ, હોલેન્ડ અને લક્ષ્ટનબર્ગ આ ૭ દેશો પોતાનું એક જુથ કરી પોતાનો માલ એક બીજા દેશોમાં મોકલી એક બીજા દેશોને વેપારી મદદ કરી અને જકાત અને કામદારો તથા સાધનોની મુક્ત હેરફેર કરશે. આ એક યુનાઈટેડ યુરોપનું બીજબવાયું છે અને તે દ્વારા બે મહાન સત્તા રશીયા અને અમેરીકા સામે એક ત્રીજુ બળ ઉભુ કરાયું છે.

—૧૯૬૦માં અમેરીકા વિજ્ઞાન પાછળ ૧૨૦૦૦ કરોડ ડોલર ખર્ચવાનું છે. આ શોધમાં નાના ટેલવીઝન સેટો, સારા લાઉડ સ્પીકરો, મોટરોમાં એવી ગોઠવણુ કે જેથી પાછળની મોટર વધુ ઝડપે આગળ ધસે તો આગળી મોટરને સુચના મળે. અને સસ્તી નાની મોટરો. કૃતિમ હૃદય ગોઠવી માનવને જીવંત રાખવું આ બધુ બનાવાશે.

—અમદાવાદમાં શ્રીમતી વિદ્યાગોરી નીલંકઠનું અવસાન થયું છે. તેઓ સૌથી પ્રથમ ગુજરાતી સ્ત્રી ગ્રેજ્યુએટ હતાં. અને સાક્ષર શ્રી સ્વ. રમણુ ભાઈ નિલંકઠના પત્ની હતાં. સમાજ સુધારક તથા વિદુષી વયો ૯૯ નારી હતાં.

—તાપી પર ૪૯ લાખને ખર્ચે નવો પુલ બંધાશે.

—ભારતના અમેરીકન એલચીએ ન્યુ દીલ્હીમાં સ્પષ્ટ જણાવ્યું કે ભારતની મૈત્રીમાં પાકીસ્તાન આડે આવે છે આથી અમેરીકા હવે પાકીસ્તાનને વધુ લશ્કરી સહાય નથી કરવાનું.

—તાન સીંગે પર્વતારોહણુ માટે જવાનો ને રજાનો સમય ગાળવા જણાવ્યું હતુ તેઓએ કહ્યું મારી બે પુત્રીઓ પણુ પર્વતારોહણુનું શિક્ષણુ લઈ રહી છે. તેઓ ૧૨ મહીલાઓ સાથે ૨૬૮૬૭ ફીટ ઉંચાઈએ ચઢવાની છે.

—૧૯૬૦માં નાઈજીરીયા જ્યારે આઝાદી નો ઉત્સવ ઉજવસે ત્યારે ગાવા માટે રાષ્ટ્રગીત જે સારામાં સારૂ ઈંગ્લીશમાં કરશે તેને ૧૦૦ પાઉંડ ઈનામ અપાશે.

સામાજીક ખબરો

લગ્ન સમાચાર

તા. ૧૬—૨—૫૯ મહા સુદ ૮ સંવત ૨૦૧૫ના દીને કમોદ (હાલ ડરબન) નિવાસી મી દયાળજીભાઈ વનમાળી-ભાઈના પુત્રો ચિ. ઈશ્વરલાલ અને ચિ. અમૃતલાલના શુભ લગ્ન, સેઝવાડ (હાલ ડરબન) નિવાસી શ્રી દયાળભાઈ જીવણુની પુત્રીઓ અનુક્રમે ચિ. પાર્વતી બેન અને નર્મદાબેન સાથે થયા હતાં. આમંત્રણુને માન આપી સર્મા સ્નેહી મીત્રો ઘણા દુરથી વર વધુને આશી-વૉદ આપવા પધાર્યા હતા અને સંસ્થાઓ તરફથી ફુલહાર કરી આશીર્વાદ અપાયા હતા. તે સૌનો બન્ને પક્ષો તરફથી આભાર માનવામાં આવ્યો હતો અને જાહેર સંસ્થાઓને દાન જાહેર થયા હતાં.

આમંત્રણુને માન આપી પધારવા બદલ તથા કામકાજમાં મદદ કરવા બદલ બન્ને પક્ષો આ પત્ર દ્વારા સૌ નો આભાર માને છે.

તા. ૧૫—૨—૧૯૫૯ રવિવાર વિ. સ. ૨૫૧૫ના મહા સુદ ૭ના દિવસે આટ (હાલ જોહાનીસબર્ગ) નિવાસી શ્રી છોટુભાઈ લલ્લુભાઈ વસીના પુત્ર ચિ. ધીરૂભાઈના શુભ લગ્ન સ્વ. છોટુભાઈ ડાયાભાઈ દેસાઈના પુત્રી ચિ. સુશીલા બેન સાથે ડરબન મુકામે થયાં હતાં.

એજ સમયે અને સ્થળે દેગામ (હાલ જોહાનીસબર્ગ) નિવાસી સ્વ. મોરારજી દેસાઈના પુત્ર ચિ. દિનકર ભાઈના લગ્ન શ્રી ગોવીંદભાઈ નીછાભાઈ દેસાઈની પુત્રી ચિ. હંસાબેન સાથે થયાં હતાં.

દુર દુરથી સંખ્યા બંધ સમાંસ્નેહી મિત્રો નવયુગલને આશીર્વાદ આપવા પધાર્યા હતાં, અનેક સંસ્થાઓ તરફથી ફુલહાર સાથે આશીર્વાદ આપવામાં આવ્યા હતા તે બદલ આભાર માની બન્ને પક્ષો તરફથી દાન જાહેર થયાં હતાં.

જોહાનીસબર્ગથી ઘણે દુર ડરબન સુધી- તસ્દી લઈ વરયાત્રામાં પધારી શોભા આપવા બદલ તથા કામકાજમાં મદદ કરનાર સૌનો શ્રી છોટુભાઈ તથા દીનકરભાઈ આપત્ર દ્વારા અંતઃ કરણુપૂર્વક આભાર માને છે.

આભાર

વુરટરના (કેપ) રહેવાસી શ્રી નારણુ ભાઈ ભવનભાઈના પિતાશ્રી ભવનભાઈ

ખુશ ખબર !

તમારા ખર્ચેલા પૈસાનું પુરૂવળતર મેળવો. દેશમાંથી આવો કે દરિયાપારથી, ફરવા માટે આવો કે બીઝનેસ અર્થે, પણ ડરબાન આવવાનું બને તો ઉમંગ ભેર ચાલ્યા આવો.

પણુ કયાં ?

નામ અને શરનામું તમારી ડાયરીમાં લખી રાખો

માઉન્ટ એવરેસ્ટ વેજીટેરીયન લૉજ

૧૨૬—૧૨૮ પ્રીન્સ એડવર્ડ સ્ટ્રીટ, — ડરબન. — ફોન: ૬૭૫૭૨.

કારણુ

આ એક એવું સ્થળ છે કે જ્યાં સ્વચ્છતા, સુઘડતા, સુવ્યવસ્થા અને આરામના દર્શન થાય છે અને જ્યાંથી સ્ટેશન બજાર, બંદર નજીક પડે છે જેથી સમયનો બચાવ અને હરવા ફરવામાં મોજ આવે છે ?

(૧) બહાર ગામ કે પરદેશથી આવનાર પેસેન્જરો માટે અગાઉથી ખબર આપશો તો રહેવા સુવા માટે રીઝરવેશન થઈ શકશે.
(૨) ભોજનનાં પ્રબંધપર જાતિ દેખરેખ રખાય છે.
(૩) લગ્ન અને તહેવારો માટે દરેક જાતની સ્વાદિષ્ટ, સાત્વીક મીઠાઈ શુદ્ધ ઘીમાંજ બનાવીએ છીએ.
(૪) બહાર ગામના ઓર્ડરપર પુરતું ધ્યાન આપવામાં આવે છે. એક વખત ઓડર આપી ખાત્રી કરવા ભલામણ છે.

PDF compression, OCR, Web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

વલ્લભભાઈ દેશમાં આરક પારડી ગામે તા. ૭–૨–૧૯૫૯ના શનીવારના દીને ટુંક માંદગી ભોગવી દેવલોક થયા તે દુઃખદ પ્રસંગે જેજે ભાઇ બહેનો તરફથી દીલસોજીના સંદેશા આવ્યા છે. તેમનો સર્વેનો આ પત્રદ્વારા ભાઇ નારણજી આભાર માને છે.

સાભાર સ્વીકાર:

દુલ્લભ ગોસાઇ પટેલ,
જો'બર્ગ., શી. ૧૦–૦

રામલાલ એલ. હેરી,
ઇસ્ટ લંડન પા. ૧–૦–૦

ઇશ્વરલાલ પી. દેસાઇ,
જોહાનીસબર્ગ, શી. ૧૦–૦

છોટુભાઇ–ના–નાયક,
રૂડીપોર્ટ પા. ૧–૦–૦

રાઘવજી મનડોન, ડરબન, પા. ૨–૦–૦

નારણભાઇ ભવાન.
ધુરબર, પા. ૨–૨–૦

લલ્લુભાઇ પી. મોદી,
(માસીક ભેટ) જો'બર્ગ. પા. ૧–૧–૦

છોટુભાઇ એલ. વસી,
જો'બર્ગ. પા. ૨–૨–૦

દિનકરરાય એમ. દેસાઇ,
જો'બર્ગ, પા. ૨–૨–૦

એ. કે. હુસેન એન્ડ સન્સ,

હોલસેલ મર્ચન્ટસ અને સીધો માલ હીંદ તથા પાકીસ્તાન તથા પરદેશથી મંગાવનાર

અમારે ત્યાં

જથ્થાબંધ: અગરબત્તી, કેરમ બોર્ડ, સાડીઓ, હીંદની બંગડીઓ, પીત્તળ અને ચાંદીના વાસણો, ભેટ આપવાની વિવિધ ચીજો તથા મોટા પ્રમાણમાં જરમન બનાવટના ભીતના, ટેબલના, તથા નિચે મુકવાના ઇલેક્ટ્રીક લેંપ સ્ટેન્ડસો મળશે.

આજેજ લખો અથવા મળો.

હુસેન એન્ડ સન્સ

૧૧૬ ક્વીન સ્ટ્રીટ, ડરબન. બોકસ ૨૧૬૮, ફોન ૨૭૩૪૮/૯.

રેકોર્ડ વેચાણ

ઇન્ડિયન રેકોર્ડનો હાલનો વેચાણ ભાવ એક રેકોર્ડની ૬ શીલીંગ છે.

			શી.–પે.				શી.–પે.
જમેલા	૫	રેકોર્ડ	૩૦–૦	દાસ્તાન	૫	રેકોર્ડ	૩૦–૦
જાદુ	૫	,,	૩૦–૦	લંકા દહન	૫	,,	૩૦–૦
રેલ્વે પ્લેટફોર્મ	૫	,,	૩૦–૦	સંગીતા	૫	,,	૩૦–૦
સાજન	૪	,,	૨૪–૦	મિલાપ	૪	,,	૨૪–૦
મલાર	૪	,,	૨૪–૦	હમલોગ	૪	,,	૨૪–૦
ઓબાદ	૪	,,	૨૪–૦	બાઝ	૪	,,	૨૪–૦
ટેક્ષી ડ્રાઇવર	૪	,,	૨૪–૦	એક ઝલક	૪	,,	૨૪–૦
મસ્તાની	૫	,,	૩૦–૦	હલ્લા-ગુલ્લા	૫	,,	૩૦–૦
પૂજા	૩	,,	૧૮–૦	નૌજવાન	૩	,,	૧૮–૦
તરાના	૫	,,	૩૦–૦	હરિ-દર્શન	૩	,,	૧૮–૦

સુચનાઃ—પાછળથી ઓર્ડર આપનારને રેકોર્ડ માટે નિરાશ થવું પડશે.

વી. પી. પોસ્ટેજ અને પેકીંગ ખર્ચ શી. ૭–૬.

મળવાનું ઠેકાણું :

ભારત મ્યુઝીક સલુન અને બુકસેલર્સ

૨૮૬ ગ્રે સ્ટ્રીટ, — ડરબન.
(શાહ–જહાન સિનેમા સામે)

શ્રીમતી તહેમી સોરાબજી રૂસ્તમજી

જણાવતા આનંદ થાય છે કે તેઓ

નેશનલ મ્યુચ્યુઅલ લાઈફ એસોસીએશન ઓફ ઓસ્ટ્રલેશીયા લીમીટેડ

સ્થાપના ૧૮૬૯ વિક્ટોરીયા, ઓસ્ટ્રેલીયા

— ના —

પ્રતિનીધી નિમાયા છે

નેશનલ મ્યુચ્યુઅલનો જીંદગીનો વિમો એ ખરી બાંયધરી છે.

વધુ વિગત માટે લખો યા મળો :

૧૦૬ મેન્સફીલ્ડ રોડ, — ડરબન.

બોક્સ ૪૭૬,
ટેલીગ્રામ—કેબલ "સોરાબટેમ"

ટેલીફોન: ૪૭૮૮૮
૪૭૪૫૩

Printed And Published by Mrs. Sushila Gandhi, International Printing Press, (Phoenix) Private Bag, Durban, Natal.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor